...УРЯАДАЙ 6 МИЛЛИОН ПҮҮД ТАРЯАН—ГҮРЭНЭЙ АМБААРТА

...БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

...ПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 229 (11214)
1966 оной
сентябриин 28,
среда

сэн 2 мүнгэн

1966 ОНОИ СЕНТЯБРИИН 25-НАЙ МЭДЭЭГЭЭР РЕСПУБЛИКАМНАЙ ГҮРЭНДЭ ТАРЯА ТУШААХА ТҮСЭБ-ЗАХИЛАА ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭБЭ. ГҮРЭНЭЙ АМБААРТА 6 МИЛЛИОН ПҮҮД ТАРЯАН ОРОБО. ЭНЭМНАЙ НЕДОНДОНОЙХИҺОО 47 ПРОЦЕНТ ДЭЭГҮҮР БОЛОНО.

ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛЭН ТАРЯА ТУШААЛГА ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР.

МАЛДАА—ТАРГАН, ДУЛААН ҮБЭЛЖЭЛГЭ

...ЭЭРЫН ногоон хагдаржа, һу-...дөө хүйтэрөөд, хярын орой-...о саһан үзэгдэжэ, үбэлэй ...жэ орожо захалба. Һаалиин ...пэнүүд үбэлжөөндөө буу-...унеэдтэ тэжээл нэмэжэ үгэ-...силос эдюулхэ саг ерэбэ.

...игэжэ адууһа малаар баян ...ай республикын колхоз, сов-...удай олон мянган малшадай ...шадалаа харуулха эгээл ...исалгатай үе—үбэлжэлгэ ...оробо. Энэ жэлэй үбэлжэл-...урда урдынхиһаа тон ехэ ...атай, онсо эрилтэтэй бай-...инь элитэ. Юуб гэхэдэ, энэ ...эжэлгые амжалтатайгаар ...ргэжэ шадаһан лэ ажахы-...адууһа малайнгаа тоо тол-...шоруулжа, ашаг шэмы-...эшэлүүлжэ, агууехэ Ок-...ин революциин 50 жэлэй ...рга ойе ажалай амжалта-...аар угтаха аргатай болохо ...

...үнөө жэлдэ малаа гарза хо-...гүйгөөр ондо оруулха ар-...оложо ажахы бүхэндэ бии. ...убликымнай ажахынууд ...идонойхиһоо 37 мянган тон-...эхэ үбһэ, 83 мянган тонно ...силос бэлдээд байна. Олон-...аймагуудта оооһо таряан ...аар ургажа, һолоомо элбэг ...ээд, хойто жэлэй үбэлжэлгэ-...ахөөр. Мүн таряа талханай ...дутамаггүй хүрэхөөр. Эдэ ...үүдтэ зелёнко хуряагдажа, ...тэ, отарануудай газаа оруу-...ана.

...эд энээгээр һанаагаа амар-...болохогүй. Тэжээл бэлдхэ-...үдэлмэри үргэлжэлүүлхэ, ...гдаагүй үлэһэн нуга то-...уудай, үертэ абтаһан һу-...г хотогор газарай ногоо сүм ...ажа абаха, һолоомо, зелён-...һурилжэ түргэнөөр дүүргэ-...рилтэ табигдана. Олохон ...ынууд намарай нарата ду-...н үдэрнүүдые һамбаашал-...хүдөө ажахын хүдэлмэри-...эдэй һайндэр хүрэтэр энээ-...тээ захада гарахаар тэмсэ-...

...эжээл ехээр бэлдээд, тэрэ-...гамтайгаар, зүбөөр гарга-...жа шадаха хэрэгтэй. Һу-...гдэһэн үбһэ, һолоомо, зе-...ко наринаар тоологдожо, бү-...өө бүридхэлдэ абтаха ушар-... Тиигээд үбэлжэлгын түрүү-... үдэрһөө тэрэнээ ашa үрэ ...аар хэрэглэхэ болоно. Нё-...о Хориин аймагай ажахы ...д үбһэ тэжээлээр дутамаг ...ашье, тэрэнээ зүбөөр, гам-...аар гаргашалһанай ашаар ...а һайнаар үбэлжүүлһэн, ...г шэмыень алдангүй абажа ...һан. Мүнөө жэлдэ Яруунын аймагай колхоз, совхозууд үбһэ тэжээлээр хоморшье һаа, октябриин 1-һээ захалжа бүхы һаалиин болон шахамалнуудай гүүртэнүүдтэ тэжээл буйлуулжа, һолоомо гидролизно аргаар шанаржуулха хүдэлмэри захалхаар бэлэн болонхой.

Хэды тиимэ байбашье, энэ ехэ хүдэлмэридэ дутагдалнууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд яһала ушарна. Шалгалта хэжэ үзэхэдэ, хорёологдоогүй байһан үбһэ, һолоомоной һуринүүдые бэлшэжэ ябаһан мал түнхижэ захалаа. Һурилэгдөөгүй байһан һолоомон малда түйбэгдэжэ, миин хосорно. Олохон фермэнүүдтэ тэжээл буйлуулха цехүүд заһабарилагдаагүй, задагай зайдан байжа байһаар. Тэдэ ажахынууд малдаа саг соонь нэмэлтэ тэжээл үгэнгүй байжа, нилээд ехэ продукци алдахаяа байна. Аймагуудай партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууд колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табижа, тэжээл бэлэдхэхэ, тэрэниие буйлуулжа, малда үгэхэ хүдэлмэри эмхидхэхэдэнь бодото туһаламжа хүргэхэ үүргэтэй.

Малай байра бариха, хуушануудыень заһабарилха, дулаалха хүдэлмэри үшөөл аали нобшоор ябуулагдана. Зарим газарта нилээд олон мал үбэлжэхэ байрагүй байһаар. Эгээл иимэ ушарһаа үнгэрэгшэ үбэлжэлгын эхиндэ Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой хэдэн гүүртэнүүдэй үбэлэй байра бэлэн бэшэ байжа, үнеэд хожорһон, һү шэмэнь доошолһон байха юм. Байгша ондошье имэрхүү баримтанууд али олон үзэгдэнэ. Бэлшээриин ногооной хагдарһые анхаралда абангүй, зарим ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд мүнөө үнеэдтээ нэмэлтэ тэжээл үгэнгүй байжа, һү шэмыень алдажа захалаа. Имэ байдал Баргажанай, Сэлэнгын, Улаан-Үдын аймагуудай зарим ажахынуудта ушарна. Тэжээл элбэгтэй байгаад, тэрэнээ «гамнажа», һая туғаллаһан үнеэдээ хожороохо ябадалые юугээршье сагааруулхын аргагүй. Тиимэһээ ажахы бүхэндэ энэ дороо һаалиин малай, шахан тарғалуулагдаха буруу, хашарагуудай гүүртэнүүдэй үбэлжэхэ байрануудые түрүүшын ээлжээндэ заһабарилжа дүүргээд, тэндээ малаа оруулжа, буйлуулмал һолоомо болон шэмэтэ тэжээл нэмэжэ үгэхэ болоно.

Зүгөөр энэ жэлэй намарай дулаан үдэрнүүдтэ малаа оролдосотойгоор бэлшээжэ, үбэлжэлгэдэнь тобир тарганаар оруулха гээшэ малшан бүхэнэй нангин хэрэг. Колхоз, совхозуудай шадабаритай бэрхэ малшад бэлшээриин һайнииe бэдэржэ, малаа тарялан, сабшаланда дүтүүр нүүлгэжэ ябадаг заншалтай. Энэ ушарта үбэлжөөндэнь дүтын бэлшээри алмагдаха, үбэлдөө, хабартаа бэлшээхэдэнь зохид байха-ха юм. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд малшадай энэ эрмэлзэлгые али болохоор дэмжэжэ, малые уһаар хангахын тула автомашинаар уһа зөөдэг, мал адуулагшадые саг зуурын байраар хангадаг.

Малай үбэлжэлгын урда тээ мэргэжэлтэдэй хэхэ юумэн айхабтар ехэ. Гүүртэ, отарануудые зохидоор бүридхэжэ дүүргэхэ, тэдэндэ зоотехническэ эрилтын ёһоор хүрэхэ байра бэлдэхэ, мүн үбһэ тэжээл зүбөөр гаргашалха түсэб зохёохо уялгатай. Тэрэшэлэн адууһа малые элдэб үбшэ хабшанһаа һэргылхэ ветеринарна хэмжээнүүдые бэелүүлхэ болоно. Илангаяа малай үбэлжэхэ газарые һайса сэбэрлэжэ, дезинфекци хэхэ шухала. Эдэ бүхы хүдэлмэриин хэр саг соогоо, шанартайгаар хэгдэжэ байһые аймагуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд наринаар шалгажа, хэрэгтэй газартань яаралтай хэмжээ абаха ушартай.

Тиигэбэшье малай үбэлжэлгын хуби заяае малшад лэ шиидхэхэ гээшэ. Малшадай ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, бүхы мэргэжэл шадабаряа гаргажа ажаллабал, адууһа мал тобир тарганаар үбэлжэжэ гараха байһаниинь мэдээжэ. Ушар имэһээ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд ажалдаа шалгарһан хүнүүдые малшадаар томилхо зэргэтэй. Тиихэ зуураа малшадые халуун анхаралаар хүреэлхэ, тэдээндэ дулаан, һайн гэр бэлдэхэ, тусхай хубсаһа хунараар хангаха гээшэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй арюун уялга. Мүн тэндэхи партийна, профсоюзна организацинууд малшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, культурно-ажаһуудалайнь эрилтэнүүдые хангаха хэмжээ абаха үүргэтэй.

Малай үбэлжэлгэ—бүхы колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй хаба шадалынь туршаха ёһотой шалгалта мүн. Тиимэһээ ойрын үдэрнүүдтэ аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд тусхай комиссинуудые эмхидхэжэ, малай үбэлжэлгэдэ ажахынууд, гүүртэ, отаранууд хэр бэлэн бэ гэжэ наринаар шалгаха, бодото хэмжээ абаха болоно. **Нүхэд колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд!** Агууехэ Октябриин революциин 50 жэлэй алдарта ойе ажалай эрхим бэлэгтэйгээр угтаха мүрысөөндэ жагсажа, малаа тобир тарганаар ондо оруулхын тула бүхы хүсөөрөө оролдоёл.

Республикын колхоз, совхозуудта таряа хуряалга, хартаабха малталга, саахарай свёклын ургаса абалгын ябаса тухай

1966 оной сентябриин 25-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Таряанай бүхыдөө хадагдаһаниинь	Тэрэнһээ сохигдожо хуряагдаһаниинь	Гектар бүриһөө сохигдоһониинь (цент.)	Хартаабхын малтагдаһаниинь	Саахарай свёклын хуряагдаһаниинь
Мухар-Шэбэрэй	85	83	15,2	95	8
Бэшүүрэй	84	97	11,5	89	16
Зэдын	78	80	13,2	54	—
Хяагтын	76	80	11,9	83	16
Баргажанай	75	86	11,5	89	—
Загарайн	75	94	7,4	74	—
Захааминай	71	71	9,8	80	—
Прибайкалиин	68	72	13,8	79	—
Хориин	65	93	6,4	84	—
Яруунын	65	86	5,4	88	—
Сэлэнгын	64	78	11,9	76	—
Улаан-Үдын	63	90	13,1	94	—
Кабанскын	63	50	13,5	66	—
Хойто Байгалай	57	70	9,9	56	—
Түнхэнэй	44	88	11,4	83	—
Баунтын	27	84	7,6	67	—

ЭРМЭЛЗЭЛ ДҮҮРЭН

ЯРУУНА. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэрые ажалай амжалтаар угтахын тулада малшадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. Аймагай колхоз, совхозууд үнгэрэгшэ 8 һара 20 хоногой туршада 69 мянган центнер һү гүрэндөө худалдажа, юһэн һарынгаа түсэбые үлүүлээ.

Энэ жэлдэ илангаяа Яруунын, Нарһатын, «Комсомольский» совхозууд гүрэндөө һү ехээр худалдаба. Яруунынхид нёдондоной энэ үеынхиһөө һү һааляа 1500 центнерээр ехэдхээ. Тус ажахынхид ноябриин 20 болотор жэлэйнгээ түсэбые бэелүүлхэ зорилготой.

А. БАБУШКИН.

ЛЕНИНЭЙ ҺУРГААЛ ЗААБАРИНУУДАЙ ҮНДЭҺӨӨР

Социалис мүрысөөнэй эмхидхэлые һайжаруулха тухай

ВЦСПС-эй Президиумэй тогтоол

ВЦСПС-эй Президиум социалис мүрысөөнэй эмхидхэл һайжаруулха тухай тогтоол гаргаба.

Тэрээн доторнь иигэжэ тэмдэглэгдэнэ: мүнөө социалис мүрысөөндэ олонхи хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад эдэбхитэйгээр хабаадана. Социалис мүрысөөн, тэрэнэй дээдэ шата—коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн КПСС-эй XXIII съездын табиһан ажахын, соёлой байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ шухала удха шанартай байна. Коммунис ажалай ударнигууд ба коллективүүд Октябриин 50 жэлэй ойе, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе эрхим һайнаар угтахын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ дабшана.

Гэхэ зуура социалис мүрысөө, коммунис ажалай түлөө хүдэлөө эмхидхэлгын талаар горитой дутуу дунданууд бии гэжэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ. Мүрысэгшэдэй уялгануудынь олохон ушарта экономическа талаараа тодорхойлон тайлбарилагданагүй, энээнтэй хамта эмхидхэлэй, техническэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэгүй. Мүрысөөнэй үрэ дүн олониитэдэ дутамагаар дуулгагдана, түрүү дүй дүршэл тайлбарилан ойлгуулха, нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Зарим предприятинуудтахи ажахын, профсоюзай хүтэлбэрилэгшэд моральна урмашуулгын удха шанарые бага болгоно. Зарим предприятинуудай, цехүүдэй, участогуудай, бригадануудай, тус тус хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай талаар гээгдэлгын шалтагаануудые элирүүлдэггүй, тэдэндэ зохихо туһаламжа үзүүлдэггүй байна.

Профсоюзай ба ажахын зарим эмхинүүд коммунис ажалай ударнигуудай, коллективүүдэй нэрэ зэргые яаража тэбдэжэ олгоно. Ажалай эрхим һайн үрэ дүн үшөө туйлаагүй коллективүүдтэ, тус тус хүдэлмэришэд, колхознигууд ба алба хаагшадта имэ нэрэ зэргэ заримдаа олгодог байна. Хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай эрдэм, мэргэжэлээ дээшэлүүлгые, бүлэдөө тэдэнэй ямараар хандадагые, гэртээ ямар абари зангай байдагые хараада абангүй, ажалай бүтээсын дүнгүүдээр лэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгодог ушар үсөөн бэшэ үзэгдэнэ.

Мүрысөө эмхидхэлгын хэм шанарые дээшэнь үргэхэ, КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые, шэнэ табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхын түлөө тэмсэлэй талаар мүрысөөнэй бүхы арга боломжо хэрэглэхэ, коммунис ниитын харилсаа бүрилдүүлхэ, шэнэ обществын хүниие хүмүүжүүлэн болбосоруулха гээшэ тон шухала зорилго болоно гэжэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Абаһан уялганууд тодорхой байха, хабаатай һалбарида технико-экономическа эгээл ехэ үрэ дүн туйлахаар хараалха, ажалаа эрдэм ухаанай заабариин ёһоор эмхидхэлгын хэрэг нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ, үйлэдбэриин техникэ ба технологи улам һайжаруулха, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ, ажал ба аюулгүйн техникэ сахилгые улам һайжаруулха, хүдэлмэришэд, колхознигууд болон алба хаагшадай эрдэм, мэргэжэл дээшэлүүлхын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри, ажаһуудал хангалгын хэрэг һайжаруулхын тула тодорхой хэмжээнүүдые абахаар хараалха ёһотой.

Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн хадаа мүрысөө эмхидхэхэ тухай Ленинэй һургаал заабаринуудай үндэһөөр дэлгэрүүлэгдэдэг социалис мүрысөөнэй гол хуби ба үргэлжэлэлынь боложо хүгжөөгдэхэ: мүрысөөнэй үрэ дүн улад зондо үргэнөөр дуулгагдадаг, жэшээлэн харуулагдадаг байха, дүй дүршэлые бодото дээрэнь халан абалсаха арга боломжонууд, хани ёһоной харилсан туһалалсалга бэелүүлэгдэхэ ёһотой.

Жэлэй турша соо хэгдэһэн ажалай үрэ дүнгөөр коммунис ажалай коллективүүдэй, ударнигуудай нэрэ зэргэ олгобол һайн байгаа гэжэ тогтоол дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ. Коммунис ажалай коллективүүд, ударнигууд ажалай, һуралсалай талаар ехэ амжалта туйлажа, коммунис ёһо заншалай гурим наринаар сахижа, үндэр дээдэ нэрэ зэргэеэ харюулха ёһотой. Хэрбээ коллективэй, хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, алба хаагшадай ажалайнгаа үрэ дүн муудхаа һаань, уялгануудаа дүүргээгүй һаань,—тэдээндэ саашадаа хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдохо ёһогүй.

Хүдэлмэришэд, колхознигууд ба алба хаагшад ажалай журам эбдэһэнэй, гэртээ тааруугүй аяг зан гаргаһанай, хулигантаһанай гү, али ондоошье аягүй ябадал гаргаа һаа — тиимэ нэрэ зэргэ олгохо эрхэтэй эмхинүүдээр хэзээшье һаань (зарим ушарта) нэрэ зэргэһээ хаһагдажа болохо.

«Коммунис ажалай ударник» гэһэн, үбсүүндээ зүүхэ тэмдэг ба үнэмшэлгые СССР дотор нэгэ янзын болгохо гэжэ шиидхэгдээ. Хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэ болоһон бригадануудай, участогуудай, халаануудай, цехүүдэй, фермэнүүдэй, звенонуудай коллективүүдтэ, мүн тиимэшүү бусад коллективүүдтэ туг барюулагдаха, «Коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэ олгохо тухай үнэмшэлгэ» үгтэхэ, энэнь нэгэ янзын байха. Харьяата Соведүүдэй гү, али ажахын зурганууд тай хамта профсоюзуудай областной, хизаарай соведүүдээр баталагдаха болоно. Хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн предприятинууд, эмхинүүд, совхозууд, колхозуудта Профсоюзай ЦК-гай, СССР-эй министерствын, албан зурганай бии болгоһон Улаан Туг, «Коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэ олгохо тухай диплом» барюулагдаха.

Социалис мүрысөөнэй, коммунис ажалай түлөө хүдэлөөнэй теоретическэ асуудалнуудые шэнжэлхэ, дүй дүршэлыень согсолхо научна центр Профсоюзна хүдэлөөнэй дээдэ һургуулиин дэргэдэ эмхидхэхэ гэжэ шиидхэгдээ.

(ТАСС).

...р Л. И. БРЕЖНЕВ Москва бусаба

...СС-эй ЦК-гай Генеральна Секретарь нүхэр Л. И. ...ев Болгариин Арадай Республика, Югославиин ...ис Федеративна Республикада, Венгриин Арадай ...икада аяншалаад, сентябриин 26-да Москва бу-...аба. КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр Ю. В. ...ов тэрээнтэй хамта бусажа ерээ.

(ТАСС).

Тито, Насер, Гандиин уулзаха болоһон тушаа

БЕЛГРАД, сентябриин 26. (ТАСС). Югославиин президент Тито, ОАР-ай президент Насер болон Индиин премьер-министр Индира Гандиин уулзалга октябриин 21-дэ Делидэ болохонь. Уласхоорондын шухалын шухала асуудалнуудые 3 хани ороной гүрэнэй ажал ябуулагшад энэ уулзалга дээрэ зүбшэн хэлсэхэ гээ ТАНЮГ агентство мэдээсэнэ.

...Д. Шостакович—Социалис Ажалай Герой

Советскэ хүгжэмэй культурые хүгжөөлгэдэ габьяа...к байһанайнь түлөө, 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарам-...лан, композитор Дмитрий Дмитриевич Шостаковичто ...СР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Со-...алис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдожо, Ленинэй ...ден, «Хадуур ба балта» гэжэ алтан медаль барюу-...лдаха болоо.

(ТАСС).

Машина бүтээгшэдэй һайндэр

Машина бүтээгшэдэй үдэртэ зорюулагдажа, ниислэлэй олониитын баярай суглаан сентябриин 24-дэ Москвада болоо. КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь Н. Г. Егорычев суглаае нээһэн байна. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Г. Н. Новиков элидхэл хээ. (ТАСС).

...Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ 4 мянган центнер таряа тушааха түсэбтэй аад, тэрэнээ дүрбэ дахин үлүүлэн, 18 мянган центнер ...аа эхэ орондоо үгэбэ. Мүнөөшье таряа худалдалга үргэлжэлһөөр. Зураг дээрэ: тус колхозһоо таряа ашаһан автомашинын хамбы бэлэдхэлэй пункт тээшэ субана.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

Л. И. БРЕЖНЕВ ВЕНГРИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКАДА ХАНИ ЁҺООР АЯНШАЛАА

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй уряалаар Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев энэ оной сентябриин 25—26-да Венгриин Арадай Республикада хани ёһоор аяншалаа. КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр Ю. В. Андропов тэрээнтэй хамта ябалсаа.

Хэдэн олон асуудалнуудаар нүхэд Л. И. Брежнев, Янош Кадар һанамжануудаа хани ёһоор мэдэлсэ.

Хоёр орондо коммунизм болон социализм байгуулга тухай нүхэд Л. И. Брежнев, Янош Кадар бэе бэедээ хөөрэжэ үгөө, КПСС-эй болон ВСРП-гэй, Советскэ Союзай болон Венгриин Арадай Республикын хоорондохи харилсаа холбоо саашаданъ хүгжөөн гүнзэгырүүлхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

США түрүүтэй империализмын зэрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүү тэмсэл эдэбхитэйгээр хэхэ шухала гэжэ уулзалгада хабаадагшад онсолон тэмдэглээ. США Вьетнамда добтолжо, уласхоорондын оршон байдал улам шахардуу болгоо. Баатарлиг вьетнам арадта али бүхы туһаламжа үзүүлхээр бэлэн байһан тухайгаа уулзалгада хабаадагшад элирхэйлэн мэдүүлээ.

Европодохи эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха шухала байһан тухай асуудалаар КПСС болон ВСРП-гэй, СССР болон ВНР-эй хүсэд нэгэн һаналтай байһые хоёр тала тэмдэглэһэн байна. Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үндэһэлэн уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе улам нягтаар жагсаахые, дэлхэйн социалис системые бэхижүүлхые хоёр аха дүү партиин ехээр эрмэлзэдэг байһаниинь элирхэйлэн мэдүүлэгдээ.

Хөөрэлдөөн хани халуун үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө.

Партийна ажабайдал

ОБКОМ БА ЭКОНОМИКО

2. ҺОЛИЛГО ХАМААРХАЛГЫН ДАШУУРАЛ

Хонишодой халуун хаһын—нооһо хайшалалгын эхилхэтэй хамта Анна Андреевна Андреевагай командировкодо ябалгын түлэг үе захалдаг. Нэгэ үе Могойтын станци ошоод, нэгэ багса нооһые мууда тоолоһон бэлэдхэлэй конторын хүдэлмэрилэгшэдые зэмэлнэ. Мүн нарин нооһо нарибтар гэжэ Даурай «Целинный» совхоздо буруугаар сэгнэгдэһыень элирүүлбэ. Шэтын областьһоо ондоо тээгүүршье ябаха ушарнууд болодог байна. Улаан-Үдын фабрика Андреевае илангаяа ехээр тухашаруулна.

— Нэгэтэ областиин хүдөө ажахын управлениин ахамад зоотехнигтэй хамта тэрэ фабрикада үглөөнэй 8-һаа үдэшын 10 болотор байгаа һэмди. Һайн нооһоной сортые доошонь оруулха гэжэ зарим классировщигуудай хэдышье һэдээ һаа, бүтэжэ үгөөгүй гээд Анна Андреевна дурдана.

Дээрэ хэлэгдэһэнһээ ойлгоходо, А. А. Андреева—нооһо абалгын талаар дүршэлтэй мэргэжэлтэ байжа болоо ха, теэд, юундэшьеб, бэлэдхэлшэдые шалгадаг хүн болгожо тэрээниие хэрэглэнэ. Тиигэжэ хэлэхынгээ хажуугаар: Анна Андреевна КПСС-эй Шэтын обкомой хүдөө ажахын таһагай инструктор юм гэжэ нэмэхэ хэрэгтэй болоно.

Жэшээнь, нооһо тушаан абалгын хэрэгтэ партийна хүдэлмэрилэгшын хамаархаха эрилтэ ажабайдал заримдаа табижа болохо юм бэзэ. Теэд нимэ ушар хаа-яал тохёолдохо байха. Энэ мэтые гурим ёһон болгобол, тодорхойгоор хүтэлбэрилгын, ажал хэрэгтээ бүтээмжэтэйгөөр хандалга мүн гэжэ тоолобол—ажахынхидые һажаан дабтадаг хүн болошохо ха юм. Партийна хүдэлмэрилэгшэ нооһо шэнжэлдэг мэргэжэлшьегүй байжа болохо, зүгөөр хүнүүдэй дунда хүдэлмэри ябуулхань—тэрэнэй гол мэргэжэл байха ёһотой. Ямаршье хэрэгтэ иимэл хараа бодолтойгоор хандаха ёһотой.

Нооһо даб дээрэ болбосоруулдаг тэрэл Улаан-Үдын фабрикада партийна организаци бии байха, тиихэдэ классировщигуудай ямараар хүдэлхэдэ хамаагүйгөөр хандахагүй байха гэжэ һанамаар. Андреева коммунистнуудта хандахын орондо, нооһо тушаан абагшадай хажуудань һахихые өөрынгөө уялгада тоолоһон байна. Колхозууд, совхозуудтал хохидол ушаруулхаар алдуунуудай гаргагдадаг байһые ажаглахадаа, нооһо абагша-хинагша болошохо бэшэ, харин партийна хүдэлмэрилэгшэ хадаа нооһо тушаагшадай, бэлэдхэгшэдэй экономическа харилсаанай гурим ёһые улам нарижуулан һайжаруулха тухай тобшолол хэхэ ёһотой байгаа ха. Хэрбээ «үндэр дээрэһээ» харабал, юрын баримтаһаа гүн гүнзэгы шэнжэлэл хэгдэхэ ёһотой асуудал гаргажа болохо байгаа хаш. Түбхын түрүүн тодо һонор, үнэн зүб сэгнэлтэ хэлэнһээнь дулдыдуулан, классировщигуудай ажалай түлөөһэ тодорхойлхоор болоно бэшэ гү? Мүн энэ асуудалые шэнжэлжэ шадахаар мэргэжэлтэдтэ хандаха, тодорхой һанамжа дурадхалнуудые зохёохо хэрэгтэй байна.

Энэ асуудалай гансашье Анна Андреевна Андреевaһаа болохогүй байһаниинь элитэ. Хүдэлмэриин иимэ онол шэглэлые зүб гэжэ КПСС-эй Шэтын обкомой хүдөө ажахын таһагые даагша Г. В. Попов тоолодог байна. Яагаашье хадаа инструкторай командировкодо гарадагынь зүб лэ гэжэ тордиһогүйгөөр хэлэнэ. Гэхэтэй хамта таһагые даагшада ороходомнай, областиин районуудай худалдахаар багсааһан ороһо таряанай балансые логарифмическэ линейкын туһаламжаар тоолон гаргажа һуугаа һэн. Энэнь областиин хүдөө ажахын, талха гурилай продуктын управленинүүдэй мэргэжэлтэдэй хэхэ ёһотой ажал бэшэ гү?

Үшөө нэгэ ушар тухай дурдая. Хуралгын эхилхээ байхада областиин хорин районой түлөөлэгшэд энэ кабинедтэ «орожо гараһан» байха гэжэ Поповой орлогшо Н. И. Белокрыницкий хөөрэбэ. Тэдэ түлөөлэгшэд «ургасын ямар гараха шэнжэтэй байһан тухай» мэдээсэһэн юм ха. Асуултань гурбан үдэр, үнгэрхэдөө воскресениин үдэрые оруулалсан, хэгдэһэн байгаа.

Эдэ мэтын олохон баримтануудһаа харахада, таһагай хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые һолижо болохоһоо гадна, тэдэнэй орондо өөһэдөө хүдэлхэ шухала гэжэ тоолодог янзатай. Г. В. Попов нёдондо, мүн энэ жэл тус таһагай шиидхэһэн эгээн шухала асуудалнуудтай бидэниие танилсуулаа. Таһагай бэлдэһэн, бюрогой олохон тогтоолнуудай нэрэнүүдынь «хойшолуулашагүй хэмжээнүүд тухай...» гэһэн гү, али «Ябаса тухай...» гэһэн үгэнүүдээр эхилнэ. Эдэ документнүүдынь олонхидоо агротехническэ гү, али зоотехническэ һанамжа дурадхалнуудай шэнжэтэй, зүгөөр: «уялгалха...», «эрилтэ табиха...» гэхэ мэтэ захирһан найруулгануудые хэрэглэһээрээл илгаатай.

Областной партийна һүүлэй конференци дээрэ хүдэлмэриин онол шэглэл шанга шүүмжэлэлдэ ороһон байгаа. Тусхайлан хэлэбэл, КПСС-эй обком партиин Агын окружкомой тоосоое хоёр дахин сонсоһон, тиихэдээ ажахын хэрэгүүд тухай хэлсээд, олоной дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэриин, партийна эхин организацинуудые хүтэлбэрилгын асуудалнуудые нэгэшье дахин хаража үзөөгүй гэжэ тэмдэглэгдэһэн юм.

Тэрэ шүүмжэлэл анхаралда абтаагүй гэжэ хэлэхын аргагүй. Зүгөөр, хүдэлмэриин хуушан онол аргануудые дабтадаг ябадал үшөөл үзэгдэдэг байһаар. Жэшээлхэдэ, байгша оной июлиин эхеэр болоһон обкомой бюрогой заседаниие абаад үзэе. Калаганска райондо партиин гэшүүдэй зэргын ургалта тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн аад, бүри ехэ хөөрэлдөөн болошоһон байна. Партиин райкомой хүдэлмэриин онол шэглэл, арга методүүд эрид шанга шүүмжэлэлдэ ороһон, райкомой аппарат эмхидхэлэй асуудал хэрэгсээнгүй, ажахын зорилгонуудые шиидхэлгээр дашуурдаг, хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхарал багаар хандуулдаг гэжэ тэмдэглэгдэһэн. Гэхэ зуура, бюрогой тэрэл заседани дээрэ «Областиин колхозууд, совхозуудтахи үбһэ сабшалгын, тэжээл бэлдэлгын хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһан тухай» тогтоол абаһан байба. Районуудта телеграмма эльгээхэдээ, «ажахы бүхэндэ тэжээл бэлэдхэлгын ямараар ябажа байһые шалгаха, бүхы ажахынуудта үбһэ сабшалга, зэрлиг ногоо силослэлгэ үргэнөөр эмхидхэхын тула яаралтай хэмжээнүүдые абаха» гэжэ партиин райкомуудта, райгүйсэдкомуудта дурадхаһан байгаа. «Ажахын» асуудалаар партиин обкомой бюрогой тогтоол гаргажа болохо байһаниинь элитэ. Зүгөөр тэрээндэ «ажахын» гуримаар хандадагынь муу.

Зарим газетэнүүд: «Сабшаха! Сабшаха!! Сабшаха!!!» гэһэн томо гаршагуудые үгэжэ болохо гээд нэгэ үе тоолодог байһан. Харин мүнөө ооһэдөө шиидхэбэри гаргаха бүрин арга боломжо таряашадта олгогдонхой. Тиигэбэшье, урда мэтээр, шанга гэгшын, юрэнхы заабаринуудые үгэдэг ябадал үшөөл бии. Тиин, дээрэһээ түлхисэ үгэхэ, хүн бүхэндэ мэдээжэ юумые һануулха һэдэлгэ гаргагдана. КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүдшье ооһэдоо зүбөөр шүүмжэлһэн аад, партиин Калаганска райкомой хүдэлмэрилэгшэдэй алдууе дабтажархёо.

Шухала гэжэ һанамаар үшөө нэгэ ушар тухай дурдан тэмдэглэе. Партиин Шэтыншье, Буряадайшье обкомууд тиимэ, тиимэ юумэнүүдые хэхэ эрилтэ КПСС-эй райкомуудай, райгүйсэдкомуудай ба үйлэдбэриин управленинүүдэй үмэнэ табиха тухай пункт тогтоолнууд дотороо халтад гэхэдээл оруулдаг байна. Теэд партийна, Советүүдэй, ажахын зургаануудай үүргэ уялга, онол аргануудынь ондо ондоо байдаг. Тиимэһээ тэдээндэ тус тустань таарахаар эрилтэнүүдые табиха хэрэгтэй ха юм. Ажахын асуудалнуудаар КПСС-эй обкомуудай гаргаһан шиидхэбэринүүдэй олонхинь мүнөөдөө партийна, захиргаанай управлениин аппарадуудта ямаршье илгаагүйгөөр хандуулагдадаг байна. Тэрээнһээ гадна, партийна секретаряар бэшэ, түбхын түрүүн ажахын хүтэлбэрилэгшөөр дамжуулан, ажал хэрэгүүдэй бүсэтэдэ обкомой зүгһөө нүлөөлдэг ушар үзэгдэнэ. Нэгэ иимэ оорсэ баримта дурдая. КПСС-эй Шэтын обкомой хүдөө ажахын таһагые даагша Г. В. Попов өөрынгөө һаяхан ябаад ерэһэн ажахынууд тухай бидэндэ хөөрэхэ зуураа, хүдөө ажахын артельнүүдэй түрүүлэгшэнэрые, совхозуудай директорнүүдые тобшохонооршье һаань тодорхойлон харуулһан аад, партийна организацинуудай секретарьнуудай фамилинуудыешье һанаагүй. Поповтол адли ажалтай И. П. Зинченко, Буряадай обкомой таһагые даагша, мүн лэ партийна эдэбхитэдэй фамилинуудые «мартажархиһан» байгаа.

— Секретарьнууд сэхэнхидээ райкомуудта хандадаг. Партийна хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн томилхо хэрэгтэ хабаададаггүй шахуубди. Энэмнай парторгнуудай таһагай үүргэ болоно,—гэжэ Зинченко хэлэбэ.

Хэрэг ушарынь, магад, «үүргэнүүдһээ» оройдоо болохогүй, харин экономическа асуудалнуудые имагтал захиргаанай гуримаар шиидхэхэ гэжэ таһагай хүдэлмэрилэгшэдэй үнинһөө хойшо шунан оролдодог болоһоноо дулдыдана бэшэ гү?

Һүүлшын бодомжо илангаяа зүйтэй гэжэ һанахаар. Райкомуудай үүргын һэргээгдэхэтэй хамта партийна хүтэлбэриин шухала звено нэмээ. Энээниие үйлэдбэриин управленинүүдтэ, ажахынуудай захиргаануудта нэгэ үе соо даалгаһан дээрэһээ, хүдэлмэриин онол шэглэлдэ үшөө нүлөөлжэ байһаар. Партиин Шэтыншье, Буряадайшье обкомууд, тэдэнэй хүдөө ажахын таһагууд экономическа шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ партийна эхин организацинуудые бүри хүсэд дүүрэнээр хабаадуулха, үйлэдбэриин шухала шухала һалбаринуудта хүсэ хубаарилан табиха хэрэгтэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ аргатай. Энэ ушар гансашье хүдөөгэй парторганизацинуудта бэшэ, мүн баһа «хүдөөгэйхидтэ» зорюулан хүдэлмэрилдэг партийна организацинуудташье хабаадаха байна.

Шэтын хүдөө ажахын управлениин экономист М. И. Инюткина, миниин таһаг түсэбүүдые табижа, тоо мэдээнүүдые суглуулжа үрдидэг гэбэ. Экономическа мэдээнүүдые шэнжэлхэ арга оройдоо болоногүй. Жэшээлхэдэ, зарим ажахынуудтахи центнер һүнэй өөрынь үнэ 48 түхэригтэ, түсэбһөө 3 дахин дээшээ юундэ болодог бэ? Инюткина энээниие элирүүлхэ туха һамбаагүй: ээлжээтэ тоосоо мэдээ бэлдэхэ ёһотой байна бшуу.

Партиин обкомой хүдэлмэрилэгшэд таанадтай ходо уулзадаг гү гэжэ түсэблэлгын-экономическа таһагай хүдэлмэрилэгшэдһөө асуугаабди.

—...Яагаашье хадаа манһаа тоо мэдээнүүдые ходо эридэг байха.

Үшөө нэгэ ондоо иимэ харюу үгэбэ:

— Ажал эмхидхэлгын, түлөөһэнэй таһагые коммунист хүн даадаг гү? Юрэдөө мэдэнэгүйб. Хүдөө ажахын управленидэ хэлэжэ үгэхэ байха...

Эдэ үгэнүүдые Г. В. Поповой орлогшо—Б. С. Ступак хэлэһэн байха.

Партиин обкомой хүдөө ажахын таһагайхид логарифмическэ линейкын туһаламжаар «тодорхойлдог» тоонуудаараа дашуураад, хүдөө ажахын управлениин парторганизацинуудай ажал ябуулгые һонирхохо туха һамбаа олоногүй. Элдэб жэжэ юумээр һамаараад, экономическа алба хэр һайн бэлэдхэлгэй мэргэжэлтэд эрхилнэб, тэдэнэй ажал хэрэг ямараар эмхидхэгдэнхэйб гэжэ элирүүлхэ саг олоногүй.

Иимэрхүү ушар байдал КПСС-эй Буряадай обкомдошье үзэгдэһэн байна. Мүн лэ партийна хүдэлмэриин үндэһэн нүхэсэл болохо хэрэгтэ—хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ асуудалнуудта анхарал дутамагаар хандуулагдана. Зүгөөр, мүнөө байдалынь хубилжа байнхай. Дүрбэ һарын урда тээ энэ асуудал обкомой пленум дээрэ тусгаар зүбшэн хэлсэгдэжэ, тохёолдоһон байдалые шүүмжэлхы ёһоор сэгнэһэн байгаа. Обкомой таһагууд ба райкомууд кадрнуудай дунда ябуулха хүдэлмэриин, тэдэниие хубаарилан табилгын талаар һайса бодомжологдоһон түсэбүүдые табидаггүй байна. Зарим ажахынуудта мэргэжэлтэдэй ходо дуталдажа байхадань, харин ондоо зарим ажахынууд тэдэниие буруугаар хэрэглэнэ гэжэ тэмдэглэгдээ һэн. Ажахы хүтэлбэрилгын хэрэгтэ партийна эхин организацинуудай секретарьнарай, бюрогой гэшүүдэй дүүргэхэ үүргэ тушаа пленум онсо анхарал хандуулаа. Кадрнуудай дунда шадамараар ябуулагдаһан хүдэлмэриин һайн үрэ дүн Кабанскын райондо илангаяа эли тодоор харагдана.

Б. ЕВЛАДОВ,
Е. ПОПОВ.
(Манай тусхай корр).

Улаан-Үдэ—Шэтэ.

«Советская Россия» газетын сентябриин 25-най номерһоо абтаба.

ТАШКЕНТ. Шота Руставелиин нэрэмжэтэ үйлсэ. ТАСС-ай фотохроника.

ГАХАЙ ҮСХЭБЭРИЛХЭДЭ ОЛЗО ЕХЭТЭЙ

Н. МЕДВЕДЕВ,
КПСС-эй обкомой секретарь

Республикымнай таряашад, малшад КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлэлсэжэ байнхай. Энээниие юун гэршэлнэб гэхэдэ, үнгэрэгшэ үе соо гэхэ гү, али, сентябриин 10-най байдалаар республикымнай колхоз, совхозууд нёдондоной энэ үеынхиһөө гүрэндэ һү худалдалгые 3.020 тонноор, мяха—2.000 шахуу тонноор, нооһо худалдалгые 300 центнерээр ехэдхээ, 2,3 миллионоор олон үндэгэ тушаагаа.

Таряашадай ажал мүн лэ һайшаалтай. Энэ жэлдэ баян ургаса хуряагдажа байна. Тиимэһээ гүрэндэ ороһо таряа худалдаха түсэбнай үлүүлэн дүүргэгдэхэ гэжэ хэлэлтэйшье. Энээнтэй хамта, урда жэлнүүдтэ орходоо ниитын мал талха тарянай зүйлөөр, шэмэтэ болон бүдүүн тэжээлээр хангагдаха. Энэмнай саашадаа мал ажалай продукци элбэгээр абаха, илангаяа гахайнуудые олоор шахажа, гүрэндөө худалдаха һайн арга олгоно.

Манай республикын ажахынууд гол түлэб үхэрэй болон хониной мяха элбэгээр худалдаха зорилготой. Гэбэшье зарим ажахынуудта, Кабанскын, Прибайкалиин, Бэшүүрэй, Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын аймагай Хүдэриин зонодохи колхоз, совхозуудта, мүн бусад аймагуудай ажахынуудта гахай үсхэбэрилжэ, тэрэнэй мяха ехээр тушааха арга боломжо бии гээшэ. Эдэ ажахынуудта энэ һалбарииe хүгжөөхэдэнь үшөө юугээрээ һайн бэ гэбэл, гахайн мяха горитой тушаадаг болоходонь, үхэрэй болон хониной мяханай өөрынь үнэ сэн хямдарха, нооһо абалга дээшэлхэ бшуу. Энэнь бодото дээрээ иимэ: хэрбээ ямар нэгэн ажахы нэгэдэхи, хоёрдохи кварталай түсэбые гансал гахайн мяха худалдажа дүүргэбэл, эбэртэ бодо мал, хонидые зунай бэлшээриин хаһада һайса таргалуулжа, өөрынь үнэ сэн багатай мяха гүрэндөө тушааха, мүн хонидоо энэ үедэ байлгажа, нооһо ехээр хайшалха болоно.

Иимэл хадань колхоз, совхозууд гахай үсхэбэрилхэ хэрэгые анхарха ёһотой. Гахайн мяха ехээр абахада, ямар хүдэлмэри ябуулагдаха байнаб? Эмэ гахайнуудай тооe олошоруулха, һайн харууһанда табигдаха бологдоно. Илангаяа шахан таргалуулагдаха гахайнуудые шэмэтэй тэжээл дээрэ байлгахада, абтаха мяханай өөрынь үнэ сэн бага болохо ха юм. Тиимэһээ рационоо талха тарянай зүйл, хартаабха, корнеплод, үбһэнэй гурил орулагдаха ёһотой.

Һүүлэй үедэ Кабанскын аймагай ажахынууд куузик ехээр тарижа, гахайнуудые шахадаг болонхой. Мүн холимол силос, үбһэнэй гурил эндэ хэрэглэгдэнэ. Бэшүүрэйхид гахайнуудта саахарай свёкло, тарянай һүүл, хартаабха үгэдэг. Хяагтын аймагай Хүдэриин болон Погранична совхозууд мүнөө жэлдэ 500—700 тонно холимол силос даража абаа. Кабанскын аймагай Шергинскэ совхозойхид мянга гаран тонно холимог силос, 2 мянга шахуу центнер үбһэнэй гурил бэлдээд байна.

Гахайн мяха абалгые дээшэлүүлхын тулада үшөө юун хэгдэхэб гэхэдэ, мүнөө эхэ гахайнуудай үрэжүүлгэдэхэ хаһа ороод байна. Энэ хүдэлмэриие эмхитэйгээр үнгэргэһэн ажахынууд ерэхэ жэлэй түрүүшын кварталда олон поршоонхонуудые абажа, гүрэндэ худалдахаар шахан таргалуулха аргатай болохо бшуу.

Тиигэбэшье, олохон колхоз, совхозуудта арга боломжонуудынь хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Шахан таргалуулагдаха гахайнуудые олошоруулха хэрэгтэ багаар анхарагдана. Һүүлшын жэлнүүдые харахада, республикадамнай дунда зэргээр томо эхэ гахайнуудһаа нэгэнһээнь жэлдээ 7,8 поршоонхо, залуу эмэ гахайһаа 5, 2 поршоонхо абтаһан байгаа. Харин арга боломжоёо һайнаар хэрэглэһэн түрүү ажахынуудта 11—12 поршоонхо, эмэ гахайнуудһаа 6—7 поршоонхо түлжүүлэгдэнэ. Тиигэжэ гахайнууд олоороо шахалгада табигдана. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхоздо үнгэрһэн найман һарада бүхыдөө 1.542 центнер, тэрэнэйнь 1.006 центнерынь гахайн мяха үйлэдбэрилһэн. Хахад жэлэй дүнгөөр абтаһан центнер гахайн мяханай өөрынь үнэ сэн 90 түхэриг 96 мүнгэн болоһон байгаа. Зүгөөр тус ажахы 1965 ондо гахай үсхэбэрилгэһөө хамта 29,9 мянган түхэригэй олзо доход ниитынгээ жасада оруулһан байха юм. Кабанскын аймагай Шергинскэ совхозойхид үнгэрһэн 8 һарын туршада 8 мянган центнер гахайн мяха, центнерэй 96 түхэриг 65 мүнгэн өөрынь үнэтэйгөөр үйлэдбэрилөө. 1965 ондо энэ ажахымнай гахай үсхэбэрилгэһөө 30,6 мянган түхэригэй олзотой гараа. Погранична совхоз мүн лэ 27,6 мянган түхэригэй олзотой. Нёдондо 16,7 мянганай олзо доходтой гараһан Хяагтын аймагай Хүдэриин совхоздо түрүү гахайшад олон. Энэ ажахын гахайшан А. М. Игумнов үнгэрэгшэ найман һарада 850 гахай шахалгада табижа, 595 центнер нэмэлтэ шэгнүүртэй болгоо! Оймором совхозой гахайшан Г. И. Бархатова 970 гахайгаа 753 центнерээр таргалуулаа. Тус совхоздо эхэ гахайнууд һайнаар харууһалагдадаг. Фермын түрүү ажалшан А. Н. Балдакова харууһалдаг эхэ гахайһаа 323 поршоонхо, Н. П. Плюснина 457 поршоонхо абажа, гарзада оруулангүйгөөр түлжүүлбэ. Бэшүүрэй аймагай Охин-Булагай совхозой гахайшад М. В. Ефимова, А. И. Гордеева гэгшэд тус тустаа 780—790 поршоонхо абаба.

Иимэ жэшээнүүд олон. Тиимэһээ гахай үсхэбэрилхэ хэрэгтэ ямар зорилго табигданаб гэбэл, түрүүшүүлэй дүй дүршэл хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэгдэхэ ёһотой. Хэрбээ колхоз, совхозуудта эхэ гахайнууд һайнаар харууһалагдадаг болоо һаа, тус бүриһөөнь жэлдэ 18—20 поршоонхо абаха арга байна бшуу. Тэрэнһээ гадна, гахайнуудай үбэлэй болон зунайнь байрануудые зүбөөр хэрэглэхэ шухала. Энээнэй ашаар продукциин өөрынь үнэ хямдарха болоно.

Мяханай өөрынь үнэ сэн поршоонхонуудай ямараар харууһалагдажа байдагһаа баһал дулдыдадаг. Ажалдаа гаргаша багаар хэжэ, гахайн мяха ехээр абадаг фермэнүүдэй ажалые харахада, эхэ гахайнуудые жэлдээ 1,8—2 дахин түрүүлнэ, нэгэ гахайһаа 16—18 поршоонхо абажа, эхэһээнь һалгаана. Поршоонхонуудые үнэ сэн багатайгаар түлжүүлхэдэ фермэ бүхэн олзо доходтой болоно ха юм. Тиигэбэшье, энэ ушарта ажал һайнаар эмхидхэхэ, зоотехническэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулаагүйдэ аргагүй.

Энээнтэй хамта, гахай үсхэбэрилгэдэ ехэхэн дутагдалнууд байдаг. Эхэ гахайнуудые милл зүндэнь ороондо табиха ушар зарим нютагуудта үзэгдэнэ. Энэ ушарһаа боложо, эхэ гахайнууд саг соогоо хээлитэнэгүй, һубайрна. Иимэ эмхигүй байдал нёдондо Кабанскын аймагай Оймором совхоздо, Хяагтын аймагай «Дружба», Улаан-Үдын аймагай «Дружба» колхозуудта үзэгдэһэн байгаа. Эмэ гахайнуудые саг соонь ороондо табингүй байһан дээрэһээ эдэ ажахынуудта мүнөө жэлэй нэгэдэхи кварталда толгой бүриһөөнь оройдоол нэгэ поршоонхо абтаа. Эхэ гахайнуудые зүндэнь ороондо табижа байхада түрэлыньшье саашадаа һайжарнагүй.

Энэ дутагдалые усадхахын тулада нёдондо кабанскынхид искусственна үрэжүүлгэ хэрэглэдэг, үгышье һаа, гараар үрэжүүлдэг болоо һэн. Мүнөө жэлдэ түрүү арга хэрэглэдэг ажахынууд олошорно. Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ, Охин-Булагай болон Бэшүүрэй совхозуудта, «Дружба» колхоздо эхэ гахайнууд искусственна аргаар үрэжүүлэгдэдэг болонхой.

Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гахайшад энэ жэлдэ һайн үрэ дүн туйлана. Жэшээнь, гахайшан Федор Сластин 300 поршоонхо харууһалжа, тэдэнэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые үдэрэй 400 граммаар нэмээнэ. Мүн Панна Васильева жэлэй найман һарада эхэ гахай бүриһөө 10 поршоонхо түлжүүлээ. **ЗУРАГ ДЭЭРЭ:** гахайшад Ф. Сластин, П. Васильева.

Ф. Сорокиной фото.

СССР-эй ВЕРХОВ[...] СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУ[...]

ЭЛИТЭ ЭРДЭМТЭТЭЙ УУЛЗАЛГА

КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой штатнабэшэ таһагай, Зүүн-Сибириин технологическа институдай ректорадай, неорганическа химиин кафедрын үүсхэлээр «Растворнуудай теориин мүнөө үеын байдал тухай» һонирхолтой лекци мэнэ һаяхан уншагдаба. Тус лекциие Москвагай Д. И. Менделеевэй нэрэмжэтэ химико-технологическа институдай аналитическэ химиин кафедрые даагша, совет элитэ эрдэмтэ, химическэ эрдэмэй доктор А. П. Крешков уншаа.

Энэ лекциие технологическа, багшанарай, хүдөө ажахын институдуудай химиин кафедрануудай багшанар, СССР-эй Наукануудай академиин Сибирьтэхи отделениин Буряадай филиалай байгаалиие шэнжэлхэ институдай химиин лабораториин, Буряадай геологическа управлениин, заводуудай химиин лабораторинуудай хүдэлмэрилэгшэд, тэрэшэлэн дунда һургуулинуудай, техникумүүдэй химиин багшанар һонирхолтойгоор шагнаһан байна.

Тиигэхэ ёһотойшье ха юм даа. Растворнуудай теори гээшэ химиин эрдэмэй үндэһэ һууринь болоно. Энэ асуудал хэр угһаа хойшо бүхы дэлхэйн элитэ ехэ эрдэмтэдэй анхарал татадаг, тэрэниие үндэһэлхын хойноһоо оюун бэлигээ харуулһан түүхэтэй. Энэ теориие шэнжэлхэ, үндэһэлхэ талаар али олон һанамжа дурадхалнууд, бодомжонууд, научна гипотезонуудшье бии һэн. Зүгөөр тэдэнэр алдуутай, дутагдалнуудтай байжа, раствор тухай теориие зүбөөр тодорхойлжо шадаагүй юм. Энэ асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэ имагтал ородой ехэ эрдэмтэ Д. И. Менделеев үндэһэ һуури табиһан байна.

Эрдэмтэ хадаа растворнуудай теори тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэхэ зуураа, химиие зааха методико тушаа хэдэн гол асуудалнууд дээрэ тогтобо. Элидхэлшэ олон асуудалда гүнзэгы удхатай харюу үгэбэ.

Н. АЛДАРОВА,
С. МИЛАЕВ,
доцентнүүд.

ОРООҺО ТАРЯ ҮРИЛТЭ ХОРОЛТОДО ОРУУЛХАГҮЙ

ОРООҺО ТАРЯАН—арадай баялиг мүн. Тиимэһээ килограммшье орооһо тараан бүхэниие гамтай зохидоор, эзэн ёһоор гаргашалхын, тэрээнэй үригдэжэ боломоор хамаг нүхэ һүбэнүүдые усадхахын хойноһоо бүхы хэмжээнүүдые абаха шухала.

Таряа хуряалга, тушаалгын үедэ ороохо таряа үрилтэ хоролтодо оруулхагүйн зорилгоор колхоз, совхозуудай партийна, профсоюзай, комсомолой суглаанууд, нютагай Советүүдэй сессинүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Мүн энэ хэрэгтэ арадай хиналтын эдэбхитэд, дружиннигууд, комсомолшууд олоороо хабаадана.

Энээнэй ашаар нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшээлбэл, таряанай хиитала руу гаргаша болохонь нилээд үсөөрөө. Гэбэшье ороохо таряа бүридхэхэ, зөөхэ, хадагалха хэрэгтэ нозог нобшо, харюусалгагүйгөөр хандаха баримтанууд элирүүлэгдэнэ. Кабанскын, Бэшүүрэй, Улаан-Үдын, Хяагтын аймагуудай зарим ажахынуудта хуряагдаһан ороохо тарьяанай бүридхэл, харууһалга тон муугаар табигданхай. Тэндэ шэнниисээ шагнэнгүйгөөр ашаалан ябуулха баримта тодороо. Шалгалта юу харуулааб гэхэдэ, Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо ороохо тарягаа поли дээрэһээ амбаарта абаашахадаа, ямаршье тэмдэгтэ оруулдаггүй байба. Хуряалгада хабаадагшадые зохихо саарһаар колхозой правлени хангаагүй. Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо ехэхэн дутуу дунданууд үзэгдэнэ. Эндэ комбайнһаа тоог, фермэнүүдтэ эльгээгдэһэн ороохондо ямаршье мүртэй тэмдэглэл хэгдээгүй байшоо. Бүридхэлшэд Притчин, Тетерин гэгшэд иимэ гуримгүй байдалые һамбаашалжа, шэнэ ургасын ехэхэн ороохо таряа бүридхэлдэ огто абаагүй. Хяагтын аймагай зарим ажахынуудта шэгнүүрэй дуталдаһан дээрэһээ баһал тиимэрхүү баримтанууд элирэнхэй.

Шергинэй совхозой дирекциин зүгһөө хиналта шалгалтын муугаар табигдаһанай эсэстэ хоёрдохи отделениин комбайнернууд Шитиков В., Красиков И. гэгшэд совхозой жолоошон Стрекаловский М. гэгшэтэй «үгээ оложо», байгша оной сентябриин 13-да 2 тонно тухай ороохо хулгайлаа. Тиигээд энээнээ Фофаново тосхон абаашажа, Дунаевагайда нюуһан байба. Зоной мэдүүлһэнэй ашаар энэ ороохон бусаагдаа. Гэмтэ нюурнууд харюусахань.

Суулгын совхозой жолоошон Киямов гэгшэ комбайнһаа таряа зөөхэ үедөө 115 килограмм ороохо үбэршэлөөд, тэрээнэйнгээ түлөө хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаба.

Бэшүүрэй совхозой тракторна бригадын бригадирай туһалагша Афанасьев П. жолоошон Слепневтой хамта 1980 килограмм ороохо хулгайлаа. Энэнь совхоздо сүм бусаагдаа.

Мүрдэлгын материалнуудые харахада, имагтал поли дээрэһээ гү, али ороохо таряа тушаан абалгын пунктнуудта, тоог дээрэ абаашаха үедэ хулгай хэхэ ябадал үзэгдэнэ. Эндэ мууса табигдаһан бүридхэл, харууһалга гол шалтагаан болоно. Хэтэрхэдээ поли, тоог дээрэ гү, али автомашина, комбайн дээрэ һүниин үедэ орхигдоһон ороохо тараан харуулгүйгөөр хоношоно.

Колхоз, совхозуудта бүридхэл, тоосоо һайжаруулха, социалис хогшол зөөриие бүтэн бүлэн байлгаха тушаа аймагай хүдөө ажахын управленинүүд шиидхэхы хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Хулгай болодог ушар шалтагаануудые усадхаха тушаа хэмжээнүүд тон богонихон болзор соо бэелүүлэгдэнэ.

Гэмтэ ябадалнууд тушаа хэгдэһэн мүрдэлгын дүнгүүд нютагай хэблэлдэ толилогдодог.

Социалис хогшол зөөриие хамгаалха тухай совет хуули ёһонуудые ойлгуулхын тула захиргаанай органууд, хүдэлмэрилэгшэд ехэ хүдэлмэри хэнэ.

Ороохо таряа хулгайлһан тухай хэрэгүүд сүүдэй мүүдэл сессинүүд дээрэ гүрэнэй гэмнэгшын хабаадалгатайгаар үнгэрэгдэдэг.

Гэбэшье ороохо таряа үрилтэ хоролтоһоо зайсуулха талаар зарим аймагуудай милициин, прокуратурын, сүүдэй органууд эдэбхи үүсхэл гарганагүй, арадай хогшол зөөриин харууһалта тушаа албан тушаалтанай харюусалгые дээшэлүүлхэ тухай асуудал хурсаар табинагүй. Таряа талханай гээлтэ хоролтодо орожо байһан тушаа ажалшадай мэдээсэлнүүдые дары саг соо хаража үзэхэ, гэмтэ нюурнуудые хатуу шанга харюусалгада хабаадуулха шухала.

Ороохо таряа үрилтэ хоролтодо оруулхагүйн тула ажалшадые, арадай дружинануудые, арадай хиналтын эдэбхитэдые үргэнөөр хабаадуулха шухала. Мүн гэмтэ ябадал бүхэниие олониитын дунда саг үргэлжэ түнхаглаха хэрэгтэй.

Яруунын, Захааминай болон бусад аймагуудай зарим сельсоведүүдэй, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эрилтээ һуладхаһан дээрэһээ таряа талханда малай ороход баримтанууд олон. Яруунын «Коммунизм» колхоз, Нарһатын совхозой полинууд дээрэ ехэхэн тараан малда гэшхэгдээ. Гүндын сельсоведэй гүйсэдком энэ хэрэгые хаража үзэһэн болобошье, малай эзэдые ямаршье харюусалгада хабаадуулангүй орхёо. Харин тиихэдэнь Яруунын аймсоведэй гүйсэдком энэ алдуу эндүүнүүдые заһаха тушаа саг болзор соонь мүртэй хэмжээ абаагүй.

«Колхоз, совхозуудта тарилга гэмтээһэнэй түлөө харюусалга тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1955 оной январиин 11-нэй указай ёһоор, мал адуулагшад, малай эзэд ушаруулагдаһан гарза хохидолые өөһэдөө сүм бусааха, яла түлэхэ, энэ хэрэгыень сельскэ, поселково, городской Соведүүдэй гүйсэдкомууд шиидхэхэ, харин хоёрдохёо иимэ ушарай тохёолдобол, гэмтэ нюурнууд хоёр дахин ехэ ялада унаха ёһотой бшуу. Энэ хуулита гуримые колхоз, совхозуудай, сельсоведүүдэй хүтэлбэрилэгшэдһөө гадна, бүхы ажалшад нарин нягтаар бэелүүлхэ уялгатай.

КПСС-эй XXIII съездын зааһанай ёһоор, ниитын зөөри баялигта гамтайгаар, анхарал оролдолготойгоор хандаха гээшэ соёл сурталай хүдэлмэридэ гол нэгэн һуури эзэлхэ ёһотой.

Ушар иимэһээ ниитын баялиг зөөридэ коммунис ёһоор хандаха тушаа хүмүүжэлэй хүдэлмэриие улам үргэнөөр, оролдосотой даамгайгаар ябуулха болонобди. Арадай баялиг зөөриие али болохо аргаар химгадаха, арьбажуулха гээшэ совет хүн бүхэнэй нангин уялга мүн.

Б. ЦЫДЕНЖАПОВ,
республикын прокурор.

Дунда Азидахи тон томо ГЭС—Вахш мүрэн дээрэ бариглаһан Головной электростанциие үргэлжэ ашаглахын тулада гүрэнэй комисси тушаажа абаа.

Зураг дээрэ: Головной ГЭС-эй машинна зал.

ТАСС-ай фотохронико.

ХҮРШЭНЭРТЭМНАЙ

Шэнэ барилганууд

ШЭТЭ. Жэлһээ жэлдэ «Россия» колхоздо барилга үргэнөөр хэгдэнэ. Эндэ эмхидхэгдэһэн барилганай бригадые Даша-Нима Дуржапов хүтэлдэг. Нёдондо колхоздо 250 үхэрэй багтаамжатай шэнэ байра барижа дүүргэә. Тиигэд үнгэрһэн июль һара болотор тугалай 250 тугалай багтаха томо шэнэ байра ашаглалгада үгтэбэ.

Энэ колхоздомнай гансашье малай байранууд бэшэ, Догойн найман жэлэй һургуулида артелиин түсөөр үхибүүдэй байха гэр баригдажа байдаг. Мүн энэ колхоздомнай электростанци баригдаха.

Баян ургаса

Мүнөө жэлдэ тус колхоздо ороохо таряанай баян ургаса хуряагдажа байна. Механизаторнуудай ажалынь эмхитэй. Машинаяа найдамтайгаар заһабарилжа, энэ намарай хүдэлмэриие угтаһан комбайнернууд Василий Куприянов, Валерий Торгбаев үдэр бүридэ даалгабаряа 1,5 дахин дүүргэнэ.

Хуряалгын хажуугаар эндэхи хонишод үбһэ тэжээл бэлдэжэ байдаг. Хонишод Норбо-Цырен Доржиев, А. Тугутов, Д. Батоцыренов болон бусадууд 500 центнер үбһэ бэлдэхэ түсэбэй орондо, 800 гаран центнер соможо абаа.

Сагаан эдеэн салгидана

«Россия» колхоздо һаалиин 5 ферм бии. Хамта 50 гаран һаалишад хүдэлнэ. Тэдэнэр жэлэйнгээ түсэбые ноябриин 7 болотор дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай. Һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Ц. Цыренжапова, Ц. Базарова, Ц. Гуруева гэгшэд түрүү һуури эзэлнэ.

Д. ДОРЖИЕВ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ФИДЕЛЬ КАСТРО ҺУРАГШАДАЙ ҮМЭНЭ ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

ГАВАНА. Балар байдал усадхаха тэмсэлэй илалта түгэлдэрөөр дүүргэгдээд байхада, манай орон һулаар хүгжэнги байхаяа болихо гээд Гаванын «Чаплин» гэжэ театр соо болоһон Кубын һурагшадай ехэ суглаан дээрэ премьер-министр Фидель Кастро мэдүүлээ.

Революциин урда тээ һургуулиин хэрэгэй ямараар табигданхай байһан тухай һануулаа, тиихэдэ арадай эрдэм һургуули тухай засагаархид анхарал хандуулдаггүй шахуу байгаа бшуу. Революциин илаһанай һүүлээрхи түрүүшын жэлнүүдтэ Кубын революционно правительствын гаргаһан угаа ехэ хүсэлэл оролдолгонууд, мүн багшанарые олоор бэлэдхэхэ асари ехэ түсэбэй бэелүүлэгдэжэ эхилһэн, ехэ наһатайшуулай дундо үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалай усадхагдаһан, хүдэлмэришэн-тарьяашанай һуралсал эмхидхэхэ ябадалай байгуулагдаһан тухай премьер-министр удаань хөөрэһэн байна. Амжалтануудай туйлагдабашье, тэрээгээр һанаагай амаржа болохогүй, юуб гэхэдэ, Кубын бүхы үхибүүд болон бүхы залуушуулда эрхим һайн эрдэм олгохо шухала гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Мэргэжэл ехэтэй кадрнуудые бэлэдхэхэ асуудалнууд тушаа, мүн гражданин бүхэниие общественный ашатай туһатай гэшүүн болгохо шухала байһан тушаа Фидель Кастро саашань тогтожо хэлэһэн байна.

Мүнөөнэй һургуулиин шэнэ байшангуудые саашадань бариха, һунаагдаһан үдэртэй һургуулинуудай тоо олон болгохо асуудалнуудта Фидель Кастро мүн лэ ехэ анхарал хандуулаа.

900—1.000 һурагшадтай ехэ һургуули орон дотор байгуулха түсэб тухай Фидель Кастро үгынгөө түгэсхэлдэ мэдээсээ. Энэ һургуули Кубадахи һургуулинуудай саашадаа ямар байха байһанай жэшээ боложо үгэхэ ёһотой.

ВЕНГРИИН АМЖАЛТАНУУД

БУДАПЕШТ. Һаяхан хэблэн гаргагдаһан 1965 оной статистическэ тайлбари дотор һонирхолтой мэдээнүүд дурдагданхай. Ороной национальна доход 167,4 миллиард форинт болоо. Тиихэдэ энээнэй 58 үлүүтэй процентнь промышленностьһаа ороһон байна.

Үнгэрһэн табан жэлдэ дунда зэргээр жэл бүхэндэ 10 миллиард шахуу киловатт-час, ороной сүлөөлэгдэхын урда тээхидэ орходоо таба дахин ехэ электроэнерги гаргагдаа, 30 миллион тонно гү, али гурба дахин ехэ нүүрһэн малтагдаа, 2,3 миллион тонно гү, али сүлөөрэлгын урда тээхидэ орходоо дүрбэ дахин ехэ булад хайлуулагдаа.

Ороной арба миллион үлүүтэй хүн зоной хахад шахуунь үйлэдбэри дээрэ хүдэлнэ.

БОЛГАРИИН ҮҺЭТЭ АРҺАНАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

СОФИ. Болгариин үһэтэ арһанай промышленностиин продукциин 90 шахуу процентнь дэлхэйн 20 гаран орондо гаргагдажа худалдагдана. Болгарида эрхим һайн шанартай хурьганай арһан абтадаг. Тэдээнһээ угаа һайн урбуулга хубсаһанууд оёгдодог юм. Софи, Ловеч болон Пловдивтахи гурбан томо предприятида үһэтэ арһан гол түлэб болбосоруулагдана. Тэдэнэр жэлдээ 3,5 миллион үлүүтэй хурьганай арһа элдэжэ гаргадаг. Замшева болон хурьганай арһан урбуулга дэгэлнүүд (эрэшүүлэй ба эхэнэрэй) хилын саана угаа гүйсэтэй байдаг.

(ТАСС).

Германиин Демократическа Республика. Зураг дээрэ: Лехтенберг районддохи Ханс Лохой нэрэмжэтэ байрын кварталда Берлиндэхи эгээн лэ ехэ шэнэ барилганууд хэгдэнэ гэхэдэ болоно. Холоһоо харагдажа байһан 17 дабхар гурбан гэр городой энэ хубиин түхэл шэнжые тодорхойлно. Тэрэнэй байрын дабхарнууд бүхэндэ 15 квартира бии. Кварталай барилга үргэлжэлүүлэгдэһээр. 1968 он хүрэтэр 5.014 бүлэнэр шэнэ байрада орохо юм.

АДН-эй—ТАСС-ай фото.

Буряадай дуу ба хатарай „Байгал“ ансамблиин хүгжэмэй талаар хүтэлбэрилэгшэ, Буряадай АССР-эй габьяата артист С. Л. БАЛДАЕВАЙ хөөрөөнһөө.

ХАРГЫН ТАЛААН, БУСАЛГЫН БАЯР

ИЮНИИН ААЯМА халуун үдэр самолёднай Улаан-Үдын аэропортһоо дэгдэбэ. Нүхэдөө хилам хараад абанаб. өөр өөрынгөө бодолнуудта дарагданхай хэбэртэй. Үе-үе болоод лэ хүхюу энеэдэ наадан адхараад абана. Хүхэ үүлэн доохонуур хүбхэлзэжэшье ябаа һаа артистнууд ха даа артистнууд ха юм.

Эхэ оронойнгоо хойто хизаар руу—Магаданска область болон Яхадай республикада Буряадай дуу ба хатарай «Байгал» ансамблиин коллективэй гурба һарын аяншалга иигэжэ эхилээ һэн.

— Холын хойто зүг руу зунай аяма халуунһаа зүбөөр лэ тэрьедэбэбди...

— Тэндээ хүлдэхэгүй гүбди...—гэхэ мэтэ шог наада хүбхэ хөө болотор гаргажа ябатараа, хүрэһэнөө мэдэнгүй Магадан хото хүрэбэбди. Угталга. Танилсалга. Харин зариманаймнай хүсэлэн бэелүүлэгдэбэгүй: Магаданда гушан градус халуун байгаа бшуу. Нэгэ нүхэрнай уйдхартайгаар һанаа алдаа һэн:

— Хойто зүгтэ иимэ халуун болодог юм гэжэ зүүдэндээ үзэхэгүй байгааб....

Магадан—Эхэ ороноймнай социалис түхэлэй томо городуудай нэгэн. Магадан — алта малтан абадаг приискнүүдтэ ажалладаг олон мянган хүдэлмэришэдэй түб хото.

Амар мэндэ, Магадан!

...Түрүүшымнай концерт. Зал соо залуу солгёон аялга зэдэлнэ. Дуушан Гуржап Эрдынеев Бау Ямпиловай «Һайн даа, түрэл Россимнай» гэһэн дуу дуулана. Солгёон аялгын долгин агууехэ Эхэ ороноймнай аха дүү арад зоной халуун хани барисаае, мохошогүй халуун зүрхые магтан магтан, харагшадай альга ташалган соогуур эбхэрэн, орьёл өөдэ дэгдэнэ. Концертымнай энэ дуугаар эхилдэг байһан ушар мэдээжэ ааб даа. «Сэнхир Сэлэнгэ» гэжэ хатар гүйсэдхэгдэнэ. Хатарые дахин дуун һэлгэнэ. Ендэр дээрэ ансамблиин дуушад гаража, уянгата үлгын дуу, «Байгалай долгид эбхэрнэ» гэжэ дуунуудые дуулана. Дуушад Л. Халбаева П. Васильева хоёр Улаан-Үдэ тухайгаа дуэт гүйсэдхэжэ, харагшадые баясуулна.

Бидэнэр Магаданска областьдо һара шахуу байгаабди. Областиин хүдөө нютагуудаар ябагдаа, тайгашье хүрөөбди. Алта малтагшадта айлшалаабди. Эгээн хойто зүгэй прийск Сусуманда ошоһоноо мартахагүйб. Сусуманһаа Колыма эхилнэ. Колыма тухай хэдэн арбаад жэлэй урда тээ хүнэй нюрга руу хүйтэ даама хөөрөөнүүд, һэжэглэмэ дуунууд тунанхай байгааб... Мүнөөнэй Колыма танигдахагүйгөөр хубилшоо. Хаа хаанагүй баяртай дуунууд зэдэлнэ, залуушуултай хаа хаанагүй уулзаабди. Тэдэнэр энэ шэрүүн дайдын нюуса баялигые олохын тула Ленинградһаа, Москваһаа, Эрхүүһээ — холо, дүтыншье городуудһаа олоороо ерэнхэй. Һайн дураараа ерэнхэйнүүд гэжэ нэмэе.

Хүндэмүүшэ магаданайхидһаа замнай Яхад руу ошобо. Бидэнэр Яхадаар хоёр һара соо аяншалаабди. Харгымнай, богонёор хэлэбэл, республикын эгээн хойто зүг Усть-Неру (эндэһээ хойто полюсой хилэ эхилнэ), Нюрга, Вилюйск, Мирный городоор ошобо.

Алта, алмаз малтагшад, оро үсхэбэрилэгшэд, ангуушад, хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэдтэй олон дахан уулзаабди.

Хуушан Вилюйские мүнөө танихаар бэшэ. Эндэ, «дайдын захада», ородой агууехэ хүбүүн Николай Гаврилович Чернышевский сүлэлгэдэ байгаа һэн. Вилюйскдэ ажаһуугшад Чернышевскиин дурасхаалые нангинаар хүндэлнэ. Бидэнэр тэдэнэй ажаһууһан гэртэ орожо хараабди, үндэр наһатай хүнүүдтэй хөөрэлдөөбди.

Хэдэн жэлэй урда тээ карта дээрэ Мирный гэжэ нэрэтэй городые олохогүй байгаат. Хэтын хэтэдэ хайладаггүй мүльһэтэ хүрьһэн дээрэ бодоһон энэ город хойто зүгтэ социалис индустриин ехээр хүгжэһые гэршэлнэ. Манай тэндэ ерэхэдэ, зунай наран хайрагүйгөөр шаража байгаа һэн. Хахад жэл соо наран огторгойдошье бултайдаггүй гэжэ огто һанахаар бэшэ. Хаа хаанагүй сэсэгүүд харагдана, ногоон талмайнууд...

Залуу городто ажаһуугшадта шадабари мэргэжэлээ дүүрэнээр харуулхаяа манай артистнуудай оролдоһониинь мэдээжэ. Альга ташалганай нэрьеэн мүнөөшье шэхэндэм дуулдахадал гэнэ. Мирный городойхид РСФСР-эй габьяата артист, эстрадын артистнуудай Бүхэсоюзна конкурсын дипломант Баир Егоровой хатар гүйсэдхэхые илангаяа дулаанаар угтаа һэн. Баир Егоров буряад хатарнуудые гүйсэдхэхынгөө хажуугаар ехэ шадамараар энэдхэг арадай «Ботменсон», румын арадай «Бетута», вьетнам, хальмаг арадуудай хатарнуудые наадаа. Буряадай габьяата артистка Чимита Шанюшкина дуунуудаа «бис» доро дуулаа. Хани нүхэдэй амжалтатай байхада, манайшье зосоо тэнюун һэн.

Манай артистнууд Хойто зүгэй ажаһуугшадта шэмээшэгүүдэй хатар наада харуулжа баясуулаа. «Шэмээшэгүүдэй кадриль» тэдэниие ехэтэ һонирхуулаа.

Концертнүүднай орой болошоһон хойно дүүрэдэг һэн. Юундэб гэхэдэ, огто танил бэшэ хүнүүд бидэнтэй уулзажа, баяраа хүргэхээ, һайшаалаа мэдүүлхээ олоороо ерэдэг байгаа. Тэдэнэртэй уулзаагүй ябажа болохо аал?

Программанай яһала таарүү байгаа хаш. Бидэнэр РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Михаил Годенкын зохёоһон «Буряадай хурим түрэ дээрэ» гэжэ хатар болон дуунуудай композици харуулаабди. Программын энэ хуби харагшадта ехэтэ һайшаагдаа.

Гурбан һара шахуу аяншалха зууртаа, манай ансамбль хэдэн зуугаад километр гаталжа, 90 гаран концерт харуулаа. Аха дүү яхад арадайнгаа искусстватай нилээд тодоор танилсаабди.

...Түрэл Буряад оронһоо зунай тэг дунда гараһан аад лэ, алтан намарай эхеэр бусабабди. Аян замай амжалтатай байһанда, аха дүү яхад нүхэдтөө зүрхэнэйнгөө баяры хүргэнэбди.

СВЕТЛАНА—ГОРСОВЕДЭЙ ДЕПУТАТ

— Басаган! Ши хайшалхаш[illegible]? Хэшээл үшөө эхилээдүйл.

— Хүлисэгты, би һурагша бэ[illegible].

Би горсоведэй депутат гээшэб, [illegible] һургуулиин хэшээлдээ хэр [illegible] болоһыень шалгаха гэжэ [illegible] даалгагдаа,—гэжэ Светлана [illegible] дуугараа һэн.

Киевэй горсоведэй депутат, хо[illegible] наһатай Светлана Герасименкын гүрэнэй ажал ябуулгань иимэ [illegible]рхолтой нэгэ ушарһаа эхилээ [illegible].

[illegible] нэгэ жэлэй саада тээ иимэ [illegible]лдөөн болоһон юм. Светлана [illegible] гэжэ мүнөө эшэхээ болёо. [illegible]шье энэ эхэнэр үшөөл за[illegible]айнгаа зан гаргаад лэ бай[illegible]. Энэнь ажалдань һаад хэдэг[illegible], харин туһатай байдаг.

Светлана Киевэй «Красный экскаватор» гэжэ заводто токарёор [illegible]дэг юм.

— Цехэй, удаань бүхы заво[illegible] хамтын суглаанда тэрэниие [illegible]тадта дэбжүүлхэ үедэ басагаһайн сэдьхэлтэй, сэхэ сэбэр, [illegible] хэрэг оролдосотойгоор [illegible]дэг тухай хүдэлмэришэд [illegible]һэн юм,—гэжэ заводой ди[illegible]орэй орлогшо Иван Слободя[illegible] [illegible]андаа оруулна.—Заво[illegible], городой комсомолой комите[illegible] хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр [illegible]дадаг тухайнь мүн лэ хэлсээ[illegible]. Светлана манай нэрэ гутаагүй, зоригоор ядалдахагүй байха [illegible] хүдэлмэришэд нэгэн дуугаар [illegible] бэлэй. Зоригоор ядалдагүй гээшэ ехэ удха шанартай. [illegible] гэхэдэ, баясамаар һониин [illegible]хаяа хүн бүхэн депутадта [illegible]гүй ха юм. Ехэнхи ушарта зүбшэл абахаяа, гуниг гашуудалаа хөөрэхээ, туһаламжа абахаяа ерэдэг.

Киевтэ үсөөн болодог нэгэ таагүй ушар тухай городой гүйсэдкомдо намда хүнүүд хөөрөө һэн. Тэрэ таагүй хэрэгые Светлана шиидхэһэн байгаа, яахадааб гэхэдэ, тэрэ участок Светланада хабаатай байһан юм.

Сокиркатан архидадаг байба. Дүрбэн үхибүүдынь һургуулиһаа тарамсаараа харууһагүйгөөр үйлсөөр тэнэдэг байһан юм. Зэргэлжэ һуугшадынь тэдээндэ хэлэжэ ядаа, туһа болоогүй. Ядахадаа өөрынгөө депутат Светланада хандаһан юм.

— Би юушье хэхээ ойлгожо ядаа һэм,—гэжэ Светлана намда хэлээ һэн.—Үхибүүдые хүүгэдэй саадта оруулха, байра заһалга түргэдхэхэ гү, али шэнэ байра абалгада туһалха гэхэ мэтэ урдань дүүргэдэг уялгаһаамни тад ондоо байгаа. Доройтожо уруугаа ороһон түрэлхидһөөнь үхибүүдыень һалгаалтай гү? Би багашуулай хуби заяан тухай бодожо үзөөб. Эхэгүй үлэхэ гээшэ ехэл хүшэр ха юм. Хэды муушье һаа эхэл зангаараа үлэдэг... Үхибүүдыень бидэнэр интернат-һургуулида оруулаад, түрэлхидыень баагаар больницада аргалуулаабди. Тэрэ бүлын хуби заяа шиидхэхын тула ехэл һанаагаа зобоо һэм...

...Светлана үшөө арбан долоо хүрөөгүйдөө завод ерэһэн юм. Наһан соогоо ядараадшье абаа. Басаганай богонихон намтар хараха болоо һаа, тон юрын юм: Фастов хотодо түрэжэ, тэндээ томо болоо. 8 класс дүүргээд, ремесленнэ училищида ороһон юм. «Красный экскаватор» гэжэ заводто токарёор хүдэлхэ зуураа, нэгэн доро заводой үдэшын һургуулида һуралсаа. Удаань техникумдэ һуралсажа эхилээ.

—Би эхээ хүсэд һанадаггүйб. Минии табатай байхада эхэмни наһа бараа һэн. Сэбэр, налгай зантай байһыень лэ һанагшаб. Ондоо юумэ ухаандаа оруулагшагүйб. Би бархирхаяашье ойлгоогүй һэм... Хэды жэл болоод эсэгэмни һамга абаһан юм. Хойто эхэмни намайе үзөөгүй. Минии муу байдагые мэдээд, ехэ эгэшэмни намайе өөртөө абаһан байгаа. Эгэшэмни тиихэдэ амяараа байгша һэн. Эсэгэтэеэ үсөөн уулзадаг байгааб, бүхэли үдэртөө ажалдаа байха. Үдэшэндөө эсэгэдээ ошодоггүй һэм, хойто эхэһээ айдаг байгааб.

Һургуулидаа ябажа ном үзэхэдөөл досоомни гэрэл орогшо һэн. Ном ехээр уншадаг байгааб, бодомжотойгоор бэшэгдэһэн, «ехэ хүнүүдтэ» зорюулагдаһан номуудые уншаха дуратай һэм. Комбайнда тодхогдохо табан хушуунуудые түмэрөөр тошылдодог Санька хүбүүн тухай нэгэ ном соо уншаһан байгааб. Токарь болохо хүсэл эгээл тиихэдэ намда түрэжэ болоо.

14—16 наһатай хүбүүд, басагад ремесленнэ училищида олон һуралсагша һэн. Манай багшанар болон хүмүүжүүлэгшэдэй олон тоото үхибүүдтэй яажа ажалладаг байһыень би мүнөөшье хүрэтэр гайхагшаб. Яахадааб гэхэдэ, бидэнэр даруу зантайнуудай нэгэн бэшэ байгаабди. Намтай суттаа һуралсаһан үхибүүд заводто хүдэлнэ, олониинь техникум, дээдэ һургуулинуудта һуралсана, бусадшье предприятинуудта ажаллана. тиибэшье бидэнэр жэл бүри сугларжа, сэсэгүүдые худалдажа абаад, училищидаа ошогшобди. Манда мэргэжэл олгоһон, ажалда дуратай болгоһон хүнүүдтэә иигэжэ бидэнэр баясхалан хүргэнэбди. Заводто хүдэлхэдөө түрүүшээр ядарагша һэм. Бэлэн юумэ үмдөөд, эдеэлээд, ном үзэжэ һурашаһан байгаа хаб. Харин заводто хүдэлжэ эхилхэдээ, бүхы юумэеэ өөрөө хэхэш. Хамтын байрада байжа, цех соохи станогто хүдэлжэ, салин абадаг болоходоо, сүлөөтэй сагтаа юушье хэхэдэш өөрыншни дуран. Тиихэдээ хэһэн юумэнэйнгээ түлөө өөрөө харюусахаш. Аха нүхэдэй туһалаагүй һаа, һургуулаяашье дүүргэхэгүй байгааб. Һүүлэй һүүлдэ хэн болохо байгаа гээшэбиб? Гансал сэсэг барюулаад, нүхэдэйнгөө аша харюулхагүй хэ юмши. Бүри һайн юумэ хэхэ хэрэгтэй. Та минии хэлэһые ойлгоно гүт?

Светланын хэлэһые би ойлгожо байгааб, би өөрөөшье заводто хүдэлжэ, нүхэдэйнгөө ашаар ехэ юумэндэ һуража, нилээн юумэ ойлгооб. Тэрэ гэһэнһээ хойшо горитой сагай үнгэрбэшье, тэдээнэй үмэнэ мүнөөшье уялгатай байһанаа мэдэрэгшэб. Коллективэй үмэнэ уялгатай байһанаа хүн бүхэн мэдэрдэг ха юм. Светланашье энэ уялгаяа һайн мэдэрдэг ёһотой. Энэ эхэнэр заводто болоһон бүхы юумээр һонирходог, заводой амаралтын байшанда шалгалта хэхээ ошодог, хамтын шэнэ байра, спортзал барилсахаяа ошодог, хэндэшьеб саг үргэлжэ туһалдаг.

Киевэй горсоведэй ээлжээтэ сессиин болоходо, өөртөө адли депутадуудай хэһэн элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Светлана ехэл ханамжатайгаар хабаадалсаа, хүнүүдэй үгэ хэлэхые шагнаа, юушьеб тооложо үзөө, хүнүүдэй дурадхалнуудые блокнот соогоо бэшээ, асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ. Бюджет, городой ажахы хүгжөөхэ түсэб тэндэ һуугшадтай суглаа баталалсаа. Тэрэ түсэбэй ёһоор, **740** мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра, хүүгэдэй 23 саад, 63 магазин, хэдэн һургуули, столово, больница, поликлиникэ, кинотеатр барижа тушааха шухала болоно.

Барижа тушааха гэжэ хэлэхэдэ бэлэн ха юм. Түбхын түрүүндэ городой бюджедые зүбөөр хубаарилха, оршо гаршыень нариинаар тоолохо, һайнаар түсэблэхэ гээшэ угаа шухала. Эдэ бүхы асуудалнуудые шиидхэхэ гээшэ депутадуудай гол уялгануудайнь нэгэн болоно. Эгээл иимэһээ Светлана сессинүүдтэ ехэл ханамжатайгаар хандадаг, өөрынгөө һанамжануудые бусад депутадуудтай болгоомжотойгоор зүбшэн хэлсэдэг. Алдуу хэжэ болохогүй, яахадааб гэхэдэ, асуудалай ямараар табигдаһанһаа хүнүүдэй хуби заяан шиидхэгдэхэ ха юм.

Депутадайнгаа уялгада дуратай гүш?—гэжэ Светланаһаа асуухадамни тэрэ бодолгото болоо һэн.

— Бэрхэтэйшэг байдаг, сүлөө саг оройдоошье гарадаггүй, ехэ юумэ мэдэхэ хэрэгтэй. Арсалдаата асуудалнуудые, гол түлэб гэр байрын асуудалнуудые, шиидхэхэ хэрэг гарадаг—эдэ асуудалнууд эгээл хүшэр асуудалнууд байһан зангаараа. Асуудалнуудые шиидхэхэнь бэлэн бэшэ юм. Сэхыень хэлэхэдэ, уялгадаа дуратайб. Хүнүүдтэ туһа хүргэхэдэ, тэрээндэ үнэхөөрөө хэрэгтэй байһанаа, этигэл найдабарида хүртэдэг байһанаа мэдэрхэдэ зохид ха юм.

...Субботын үдэрнүүдтэ Светлана хүдэлдэггүй. Һүүлшын курсда үдэшэндөө һурадаг бүхы студентнүүдтэл адли неделидээ нэгэ дахин нэмэлтэ амаралта түлбэритэйгөөр абажа, библиотекэдэ ном үзэхээ ошодог юм. Тэрээнэй нүхэр Анатолий гэрэйнгээ ажал хэдэг. Светлана үдэшэндөө нүхэд басагадтаяа суглаа гэртээ ерэдэг. Тэдэнэр бүхы эхэнэрнүүдтэл адли платье яажа эсхэхэ тухай, кинофильмүүд тухай, үһөө хайшан гэжэ табяа һаа гоё, моодноб гэхэ мэтэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг юм.

Александр КОЛИНЬКО.
(АПН).

ЗАЛУУ БЭЛИГТЭН ОЛОШОРБО

Буряадай оперо, баледэй театрай коллектив үнгэрэгшэ зундаа Эрхүүгэй областиин Эрхүү, Братск. Ангарск хотонуудаар, мүн Алтайн хизаараар гастрольдо ябажа ерээ һэн. Тиихэдэ театрайхид Усть-Ордын национальна округой, мүн Түнхэнэй аймагай ажалшадта олон тоото концерт харуулжа баясуулаа һэн.

Мүнөө үедэ тэдэнэр Улаан-Үдэеэ бусанхай. октябриин 15-һаа эхилхэ шэнэ сезондоо бэлэдхэжэ байна.

— Манай шэнэ репертуарта урдахи мэтэ дэлхэйн классическа болон совет композиторнуудай зохёолнууд гол һуури эзэлхэ,—гэжэ театрай директор Дамдин Шарапович Яхунаев хөөрэнэ. — Нэрлэбэл: Дзержинскиин «Хүнэй хуби заяан», Бизегэй «Эрдэниин шулуу бэдэрэгшэ», Пуччиниин «Манон Леско», Легарай «Хүхюун гэргэн», Холминовой «Оптимистическэ трагеди», Мусоргскиин «Хованщина», мүн бусадшье оперонууд, Книппер, Ямпиловай «Арюун гоохон Ангар», Э. Оганесянай «Үхэшэгүй идол», Мельниковай «Дуран тухай домог», Ж. Батуевай «Гэсэр» г. м. баледүүд харуулагдаха байна. Гадна Б. Ямпиловай шэнэ оперо, мүн Д. Аюшеевай «Амар сайн, ажабайдал» гэжэ 3-дахи оперонь табигдахаар хараалагдана.

Хатар дуунай дээдэ һургуулинуудые түгэсхэһэн залуу бэлигтэн Буряад оронойнгоо орденто театрта хүдэлхээ жэл бүри ерэжэл байдаг. Энэшье жэлдэ Ленинградай консерватори дүүргэһэн дууша басагад: Долгор Хунтахеева, Светлана Ринчино, Гнесинэй нэрэмжэтэ институт түгэсхэһэн Клара Максименко гэгшэд ажаллахаар ерэнхэй.

Б. ЖАНЧИПОВ.

АМАР МЭНДЭ, АЛТАН НАМАР!

АЛТАН НАМАРАЙ арюун тунгалаг эдэ үдэрнүүд түрэл һайхан байгаалиимнай түхэл шэнжые гоёон шэмэглэжэ, хүнүүдэй һанаа сэдьхэлые хүсэһэндэнь хүргэнэ. Хэды һайхан бэ даа, алтан намар! Ой тайгымнай модод үнгэ буляалдан, хүхэрэн ногоорно, хүрилэн шарлана. Үнгын ургамалай үрэ жэмэс болбосоржо, хэжэм хэшэгтэйгээр айлшадаа угтана. Набша ногоон нармай үргэн дайдымнай үнгэ хубилган шаргалтана. Гэбэшье хэнзэ сэсэг һалбаран хээрын шэмэг болодог. Ой тайгымнай ан амитад, үдэ жэгүүртэ шубуул һамар һархяаг, жэмэсээр хооллон, үбэлэйнгөө дараса бэлэдхэнэ. Ой соогуур эндэ тэндэ жэрхэ, хэрмэнэй, шубуудай һаршаганаха, һэршэгэнэхэ, пишаганаха, шишаганаха абяан дуулдана. Ойн оёорой газар модоной набшаар хушагдан, вузаан дэбисхэр дэлгэгдэнэ.

Хэды һайхан бэ даа, хирхаггүй хизаарнай! Байгаалиимнай үзэсхэлэн һайхан хүн бүхэнэй нюдэнэй сэсэгы. Баян хэшэгтэ алтан намарнай баяр зугаагаа асаран мандаа айлшалба.

Эдир хүбүүд, басагаднай эсэхэ сусахые мэдэнгүй, жэлэй дүрбэн сагта түрэл һайхан байгаалияа шэнжэлэн, аяншалгануудые хэжэ, ургамалнуудые, элдэб амитадые болон бусадые илгаруулан танижа, мэдэжэ абадаг. Байгаалиингаа үзэсхэлэн һайханиие һайхашаадаг, гоёшоодог багашуулнай тэрэниие һуралсалдаа хэрэглэн шудална.

НАМАРАЙ тунгалаг дулаахан һаяын нэгэ үдэр. Тэрэ үдэр Улаан-Үдэ городоймнай дунда, найман жэлэй һургуулинуудай ахалагша классуудай 600-гаад һурагшад Уточкана гэжэ голой ойн соорхойдо сугларжа, «Алтан намар» гэһэн һайндэрэй слёт үнгэргэбэ. Энэ хадаа «Ошонһоо дүлэ бадарна» гэһэн Совет засагай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан аяншалгын түгэсхэлдэ дашарамдуулагдаа.

Хүнгэн сомороор хубсалһан соггой солбон эдиршүүл линейкэ дээрэ зэргэ хашан, зэлэ татан зогсобод. Отрядуудай командирнууд үгтэһэн даабари дүүргэхээр бэлэн байһан тухайгаа слёдой штабай түрүүлэгшэ Р. А. Серебряковада элидхэнэд. Удаань нүхэр Серебрякова тэндэ суглараргшадта хандана.

— Харыт даа, ямар һайхан байгаали таниие хүреэлэн тойроно гээшэб. Тарялан дээгүүр ургаса хуряалга, ой соогуур оройн жэмэс, һамар түүлгэ дүүрэнтэжэ байна. Тиигэжэ үргэн дайдамнай өөрынгөө баялигые хүнүүдтэ бэлэглэнэ. Хабарай үедэ һаглайн һалбарһан сэсэгүүдэй үрэһэ хүрэнгэ мүнөө болбосоронхой. Ойн ургамалнуудые һайшаадаг таанар мүнөө тэдэ ургамалнуудай үрэһэ хэр таниха байнат. Модо, үбһэ ногоо, сэсэг набша, оройн һархяаг, жэмэсүүдые илгаруулан танигты. Иимэ зорилго урдатнай табигдана,— гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Слёдой жюриин гэшүүн Р. И. Плюснина тэндэ ямар юумэнэй болохо, юун хэгдэхэ гурим тухай отрядуудта хөөрэжэ үгөө.

Даабари абаһан отрядууд хайшаа ошохо азимудаараа ябажа, ой руу оронод. Арбан табаад хүнһөө бүридэһэн командануд тус бүридөө талмайн зүг бүхэнэй ой соогуур ябажа, гербари суглуулнад. Элдэб модо, ургамалнуудые түүжэ, баглаа баглаагаар барин гүйлдэнэ. Олоороо сугларжа, тэдэ ургамалнуудаа саарһан дээрэ бэхидхэн оёжо, тэрэнэйнгээ нэрэ бэшэнэ. Зариманиинь байгаали тухай зураглал бэшэнэ, фото-зураг буулгана, зураашадынь зураг зурана. Тиигэжэ үгтэһэн даабаринуудаа дүүргэнэд.

Талмай дээрэ слёдой штабайхид сугларанхай, отрядуудай хүрэжэ ерэхые хүлеэн, сагаа тэмдэглэнэ. Болзор соогоо ерэһэн отрядууд суглуулһан материалнуудаа тушаажа, тэдэ экспонадууд талмай дээрэ зэргэлүүлэн табигдана.

ҮДЫН хоолой һүүлээр хизаар ороноо шэнжэлэлгын викторина эмхидхэгдээ. «Түрэл хизаарайнгаа байгаали мэдэхэ гүт?» гэһэн олон асуудалнууд табигдаа. Һурагшад тэрээндэ бэшэгээр харюусаһан байна.

Слёдой дүнгөөр дунда һургуулинууд соохоо 9-дэхи һургуули нэгэдэхи, 1-дэхи һургуули хоёрдохи, 3-дахи һургуули гурбадахи һууринуудые эзэлээ. Найман жэлэй һургуулинуудай дундаһаа 38-дахи һургуулиин отряд түрүү һуурида гараа. Хоёрдохи һуури 47-дохи, гурбадахи һуури 23-дахи һургуулиинхид эзэлбэ. Эдэ түрүү һуури эзэлэгшэ отрядуудта дамжуулгын кубок, вымпел болон грамота барюулагдаа.

Алтан намарай заншалта һайндэртэ хабаадалсаһан эдиршүүл зугаа наада дэлгэн, тэндэ сэнгээ, наадаа.

Н. ЦЫБЕНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Даабаряа дүүргэһэн эдиршүүл аяншалгаһаа бусажа ябана.

С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

ХҮДӨӨДЭ ХЭБЛЭЛ НАЙМААЛАГША

Тосхоной хүн зон ажалдаа үшөө гараадүй, һаял бодожо байһан үетэй. Харин Анна Трифонова шэнэ газетэ, журналнуудые почтоһоо абаад, яаран гэшхэлжэ, Тарбагатай һууринай тэг дунда оршодог «Спутник» кинотеатрай хажуудахи сэнхир үнгөөр шэрдэгдэһэн багахан киоскынгоо үүдэ татаад орошобо. Энэ гэрхэн соо ороһон хүн бүхэн аглаг ариг сэбэрээрнь гайхаха байха. Хана, үһөөнь саб байса сагаадагданхай, шаланъ ялайшатар шэрдэгдэнхэй, юрэдөө нюдэ һаргаама гэхээр. Ханадахи таг дээгүүр нэгэ жэгдээр номуул ябталаатай, шэнэ газетэ, журналнуудһаа хэблэлэй шэрын хангал анхилна.

Анна һаял хори наһа хүрөө. 8 класс дүүргэмсээрээ залуу басаган хүдэлхэ гэжэ шиидээд, кондитерскэ фабрикада ороо һэн. Теэд залуу ябахада, ажал бүхэн һонирхолтой, хүнэй һанал татадаг.

...Анна удангүй хэблэл худалдаха ажалда ороод, хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ. Тон юрын, эли бэшэ шахуу энэ ажалдаа басаган үнэн зүрхэнһөө дурлаа, оролдосотойгоор хүдэлдэг.

Бидэ ажал тухай Анитай хөөрэлдэнэбди. Энэ үедэ соггой шууятай үхибүүд орожо ерээд обооролдоһоной удаа, космонавтнууд тухай ном үгыт гэжэ эринэ. Нэгэ наһажаал эхэнэр шүүбэриин таблицатай газетэ абаад ирана. Тиигэхэ хоорондо кондитерскэ фабрикын хүдэлмэришэ-басагад орожо ерээд, хани басагаяа түрэһэн үдэртэйнь амаршалхаяа гоё зурагтай открытка абанад. Шэнэ шэнэ номуудые мэдэхэеэ нэгэ залуу эхэнэр ороод гарана.

Зүгөөр ороһон хүн бүхэн киоскһоо сэдьхэлээ хананги гаража ошоно. Шэнэ журнал, газетэ, номуудые худалдахаяа хүршэ тосхонуудаар нүхэр Трифонова ябадаг. Мүн уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшадай зэтжээтэ концерт табижа байхадань, Анна басаганай ендэр дээрэ гараад, ирагуу һайханаар дуу дуулахыень хододо харахат. Таряа хуряалгын халуун хаһада Аня агитбригадынхитай сүт ябалсажа, холын фермэ, хээрын стан дээгүүр концерт харуулалсана.

Мүнөө газетэ болон журналнуудые захилга ябажа байна. Энэшье ажалда нүхэр Трифонова эдэбхитэйгээр оролсобо.

Н. ХАЗУЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИ[И]

Мүнөөдэрэй номерто

Нэгэдэхи хуудаһанда: ... жэлгэдэ бэлэдхэл тухай ... бэшэг; гүрэндэ таряа туша... га тухай, бусад материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: соц... лис мүрысөө һайжаруулха ... хай ВЦСПС-эй Президиумэй ... гоол: «Коммунист тухай ... рөөн» гэһэн рубрика ... А. Афанасьевай корреспонде... ци

Гурбадахи, дүрбэдэхи хуу... һануудта: — Шота Руставели ... хай. ТАСС-ай, спортын һонин...

СОЦИАЛИС ОРОНУУДЫЕ ХАМГААЛХЫН ТУЛАДА

ЧЕСКЕ-БУДЕЕВИЦЕ. (Чехословаки), сентябриин 25. ТАСС-ай тусхай корр. Т. Мартынова иигэжэ дамжуулна:

Урда Чехиин сэрэгүүдэй, ажалшадай ехэ митинг, сэрэгэй парад мүнөөдэр боложо «Влтава» гэжэ сэрэгэй һуралсал баярай оршон байдалда дүүрээ. Варшавска договорто хабаададаг оронуудай тугуудаар, социалис оронуудай арминууд болон арадуудай хани барисаан болон нэгэдэлые алдаршуулһан уряа лозунгнуудтай транспарантнуудаар Чехословакиин энэ урданай город, тэрэнэй үйлсэнүүд болон талмайнууд һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэһэн байгаа.

КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ЧССР-эй президент А. Новотный түрүүтэй Чехословакиин партийна болон гүрэнэй ажал ябуулагшад, Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко, «Влтава» гэжэ сэрэгэй һуралсалые командалагша ЧССР-эй Национальна оборонын министр Армиин генерал Б. Ломский, Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй арминуудай делегацинууд баярта хабаадалсаа.

Парадта хабаадаһан сэрэгүүдэй урдуур ябажа, армиин генерал Б. Ломский, «Влтава» гэжэ сэрэгэй һуралсалай дүүрэһэнтэй дашарамдуулан парадта хабаадагшадые амаршалаа.

Удаань парадта хабаадагшадта хандан, Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко, КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ЧССР-эй президент А. Новотный үгэнүүдые хэлээ.

«Влтава» гэжэ хамтын һуралсалай амжалтатайгаар дүүрэһэнтэй дашарамдуулан сэрэгүүдые Варшавска договорто хабаададаг оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин зүгһөө Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко амаршалаа. Чехословакиин Арадай армиин, ГДР-эй Национальна Арадай армиин, Венгриин Арадай армиин болон Совет Армиин личнэ состав һанал сэдьхэлэй-дайшалхы эрхим дээдэ шанартай, дайшалхы һайн бэлэдхэлтэй, хээрын газарта ябуулга хэхэ дүршэл ехэтэй байһанаа һуралсалай үедэ харуулаа гээд тэрэ онсолон тэмдэглэһэн байна. Манай арадуудай, манай союзна арминуудай бата бэхи хани барисаае һаяхан дүүрээд байһан һуралсал харуулба гээд главна командалагша хэлээ. Эдэ һуралсалнууд Варшавска договорто хабаададаг оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дайшалхы хани харилсаанай бэхижэн хүгжэжэ байһанай үшөө нэгэ жэшээ боложо үгэнэ. Социалис гүрэнүүдэй хамтын сэрэгэй-экономическа хүсэ шадал Европодо ээрхэг түримхэйшүүлэй замые хааха дабагдашагүй һаад хаалта боложо үгэнэ гээд А. А. Гречко онсолон тэмдэглээ.

КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ЧССР-эй президент А. Новотный иигэжэ хэлээ: СССР-тэй хани барисаатай, холбоотой байха гээшэ манай дотоодын болон гадаадын политикын гол шухала хубинь болоно. Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай манай нэгэдэл социалис интернационализмын нэгэн адли үзэл сурталдамнай, уласхоорондын революционно хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй үзэл бодолдо үнэн сэхэ байлгадамнай, социализм болон коммунизм байгуулха хамтымнай зорилгодо, бүхы арадуудай эрхэ сүлөөгэй түлөө, демократиин, социализмын болон дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай түлөө нийтымнай тэмсэлдэ үндэһэлнэ.

Нангин дээдэ патриотизмын үзэлөөр, национальна ушар ёһо гүнзэгыгөөр мэдэдэгээр, социализмын үзэл сурталда үнэн сэхэ байдагаар олониитэ арад зониие хүмүүжүүлхэ шухала гэжэ А. Новотный онсолон тэмдэглээ. Национальна ушар ёһо мэдэлгые бэхижүүлгэ социалис интернационализмын үзэл суртал, социалис оронуудай арадуудтай, хамагай түрүүндэ, агууехэ Советскэ Союзтай, тэрэнэй арадуудтай аха дүүгэй хани барисаатай байха үзэл бодол хүмүүжүүлгэтэй холбоотой байха ёһотой гээд тэрэ хэлээ. Советскэ Союзтай Чехословаки өөрынгөө хуби заяае хэтын хэтэдэ холбоһон байна бшуу. Энэ хадаа саашанхи хараа замдаа маанадай этигэн найдаха, чехүүд болон словагуудай национальна культурые хүгжөөхэ, манай газар дээрэ ажаһуудаг бүхы үндэһэ яһатанай соёл культурые хүгжөөхэ ябадал хангана гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Имагтал Советскэ Союзай арадуудтай, социалис оронуудай арадуудтай бата бэхи холбоо барисаатай байха гээшэ маанадта этигэл найдабари түрүүлнэ, манай республикын аюулгүй байдалые хангана, амгалан тайбан оршон байдалда өөрынгөө ороние һалбаран хүгжөөхэ арга олгоно.

«Влтава» гэжэ һуралсалые социалис оронуудай ажабайдалдахи ехэ ушар болоно гэжэ А. Новотный сэгнээ. Энэ хадаа хэн нэгэндэ маанадай заналта хэһэн ябадал болоногүй гээд тэрэ хэлээ. Бидэнэр эбтэй эетэйгээр ажаһуухые хүсэнэбди. Бидэнэрэй хэжэ байһан юумэнүүд манай орониие хамгаалха ашатуһада, социалис оронуудай амгалан хүгжэлтын аша туһада хэгдэнэ. Бидэнэр хадаа мүнөөнэй сэрэгэй техникые шудалха, манай армиин командна составай бэлэдхэлые бодото хэрэг дээрэ шалгажа үзэхэ ёһотой байнабди. Бидэнэр мүнөөнэй эрхэ байдалда дай хэхэгүйбди гээд, арми хадаа хуушанай хэрэггүй болоһон үлэгдэлнүүд гэжэ тоолоод һанаа амар һууха ёһогүйбди.

Империализм өөһэдынгөө түсэбүүдые бэелүүлхын тулада бүхэли арадые усадхажа шадаха гэжэ Вьетнамда США-гай хэжэ байһан ээрхэг түримхэй ябуулга харуулжа үгэнэ.

Вьетнамай Демократическа Республикые, вьетнам арадые дэмжэжэ байһан тухайгаа Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ консультативна комитедэй Бухарестскэ зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн һаналтайгаар элирхэйлэн мэдүүлээ гэжэ онсолон тэмдэглэхэ зуураа, А. Новотный иигэжэ хэлээ:

Вьетнамай Демократическа Республикада нэгэдэмэл фронтоор туһалхын орондо Хитадай Арадай Республикада «соёлой хубисхал» гэдэгые эмхидхэжэ байдагынь гэмшэлтэй. Энэ ябуулгань бодото дээрээ өөрынь Коммунис партида эсэргүүгээр шагдүүлэгдэнхэй. Партийна органууд болон организацинууд һандарган тараагдажа, хамагай түрүүндэ Советскэ Союзда эсэргүү, бусад социалис оронуудта эсэргүү хорото хашхаралдаа хаагалалдаан һүжэрөөгдэнэ. Марксистско-ленинскэ һургаалһаа мүнөө нилээд холуур хазагайрһан, хэтэрмэ ехэ национализм гаргаһан, жэжэ буржуазна һаналые һүжэрөөһэн иимэ замда Хитадай Коммунис партиин хүтэлбэриин зарим гэшүүд яахадаа ороо гээшэб гэжэ этигэхэньшье бэрхэтэй байна. Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй номнолнууд хадаа коммунизмын һургаал боложо шаданагүй, коммунизм боложо шаданагүй. Энэ хадаа уласхоорондын революционно хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ хоротойгоор, хүн түрэлтэнэй прогрессивнэ хүгжэлтэдэ хоротойгоор хэгдэһэн ехэ алдуу болоно гээшэ.

Баруун хүршындэ — Германиин Федеративна Республикада боложо байһан ушар байдалай хүгжэлтөөр, атомна зэбсэгтэй болохые дүгташадаг Баруун Германиин бундесверэй (Баруун Германиин арми) түргэнөөр дэбжэлгээр Чехословаки һанаагаа зобоно гээд А. Новотный хэлээ.

Европодо аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха организаци байгуулха тухай асуудал Европын бусад оронуудай түлөөлэгшэдтэй хамта зүбшэн хэлсэхээр Чехословакиин бэлэн байһан тухай А. Новотный мэдүүлээ.

Удаань «Влтава» гэжэ һуралсалда хабаадаһан частьнуудай парад болоо. Чехословакиин Арадай армиин десантна бригада парадые эхилээ.

Парадай болоһон Майн нэгэнэй нэрэмжэтэ талмай дээгүүр десантнигуудай һүүлээр танкнуудта эсэргүү томо буунууд, самоходно томо буунууд ябажа гараа.

ГДР-эй Национальна Арадай армиин, Венгриин Арадай армиин, Чехословакиин Арадай армиин подразделенинүүдһээ бүридхэгдэһэн хамтадхамал мотострелково полк трибунын урдуур гарана. Абяанһаа түргэнөөр ниидэдэг самолёдууд талмай дээгүүр шуумайлдан гарана. Мүнөөнэй дайшалхы машинануудта һууһан тагнуулшад болон хилын харуулшад үнгэрнэ. Реактивна һомонуудые табиха түхеэрэлгэнүүдтэй автомобильнуудай гүйлдэн гараханъ харагдана.

Һүниин сагта юумэ обёорон хараха приборнуудтай хүсэтэ томо танкнууд талмай дээгүүр нэерэлдэн үнгэрнэ. Һуралсалда хабаадаһан дүрбэн армиин экипажууд танкова бригадын составта ороһон байгаа. «Земля-земля», «Земля-воздух» гэжэ түхэлэй ракетэнүүдээр хангагдаһан советскэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ракетнэ бригада парадай түгэсхэлдэ ябажа гараа.

Венгриин, ГДР-эй, СССР-эй болон ЧССР-эй арминуудай «Влтава» гэжэ хамтын сэрэгэй һуралсал. Зураг дээрэ: вертолёдуудаар десантнуудые буулгалга.

ЧТК-гай—ТАСС-ай фото.

ХИЛЫН САНАҺАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй уулзалга

БЕРЛИН, сентябриин 26. (ТАСС). Эльбэ дээгүүр «Амгалан ёһоной аяншалга» хэһэн ГДР-эй, ФРГ-гэй, Польшын болон ЧССР-эй эб найрамдалай тала баригшадай уулзалга боложо, Европодо эб найрамдал аршалан хамгаалха шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Уулзалгада хабаадагшад хамтын мэдүүлгэ баталан абаа. Тэрээн соонь иигэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ. Дайнай хойто тээхи хилэнүүд, тусхайлбал, Одер-Нейсе дээгүүр гараһан хилэ бүхы правительствануудай зүгһөө мэдэрэгдэхэ, хүндэлэгдэхэ ёһотой.

«Европын бүхы гүрэнүүдэй хоорондохи, тэрэ тоодо Германиин хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаануудые заһаруулан һайжаруулха гээшэ Европодо эб найрамдал хангаха гээшэ шухала эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно» гээд мэдүүлгэ соо заагдана.

Европын түбтэ ядерна зэбсэггүй зоно байгуулха, буу зэбсэг хизаарлаха тухай хэлсээ хэхэ, тэрэшэлэн Европодохи аюулгүй байдалай асуудалаар конференци зарлаха шухала гэжэ уулзалгада хабаадагшад тоолоһон байна.

Хэлхеэ холбоо байгуулха зургаанай буруушаалга

ХАНОЙ, сентябриин 26. (ТАСС). Вьетнамдахи демилитаризованно зоно тухай гуримые Америкын авиациин сахяагүй байһантай дашарамдуулан Вьетнамай Арадай армиин Верховно командованиин хэлхеэ холбоо байгуулха зургаан Вьетнамда ажаглалта, хиналта хэхэ талаар уласхоорондын комиссид үсэгэлдэр буруушаалгын бэшэг эльгээгээ.

ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор демилитаризованно зонын баруун талын хубида, мүн демаркационно линиин хоёр талаар американ самолёдууд сентябриин 18-һаа 25 хүрэтэр хорото химическэ бодосуудые нэгэтэ бэшэ сасан тараагаа.

Мүн энэ үе соо демилитаризованно зонын хойто талын хубидахи Виньлинь районние «В-52» гэжэ стратегическэ бомбардировщигууд хоёр удаа бомбодоо.

Америкын авиациин эдэ зэрлиг аашанууд Вьетнам тушаа 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдые бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно гээд буруушаалга соо хэлэгдэнэ.

Газарые тойрон дабшаха Японой түрүүшын хэмэл одон

ТОКИО, сентябриин 26. (ТАСС). Кюсюдахи Утиноура гэжэ ракетнэ полигон дээрэһээ газарые тойрон дабшаха Японой түрүүшын хэмэл одон мүнөөдэр табигдаа. Тэрэнэйнь шэгнүүр 26 килограмм юм.

ТОКИО, сентябриин 26. (ТАСС). Газарые тойрон дабшаха хэмэл одые замдань гаргаха гэһэн Японой түрүүшын һэдэлгэ урагшагүйдөө. Иигэжэ урагшагүйдэһэниинь хэмэл одотой ракетые табиһанай һүүлээр хахад час үнгэрөөд байхада почто болон телеграфай министерствын дамжуулһан мэдээсэлһээ эли болоо. Урагшагүйдэлгын шалтагаан тухай мэдээсэл соо хэлэгдэнэгүй.

Португалиин дипломат хулгайлагдаба

ПАРИЖ. (ТАСС). Португалиин хэрэгүүдээр Конгын (Киншаса) республикада байдаг этигэмжэтэ Антонио Рессана Гарсиа гэгшые Португалиһаа Киншасада байдаг посольствын байшанда сүмэрэн ороһон демонстрантнууд хулгайлан абажа ошоо.

Франс Пресс агентствын корреспондентын Конгын ниислэлһээ мэдээсэһэнэй ёһоор посольствын байшан һамна зада татагдаа, тэрэнэй газаа байһан гурбан автомашина галдагдаа.

Президент Мобутын захиралтаар посольство тээшэ эльгээгдэһэн полици демонстрантнуудые намнажа тараагаа, 10 шахуу хүниие арестовалаа. Посольствоһоо бүлэг демонстрантнууд таксигаар хайшаншье абажа ошооб гэжэ хэлсэгдэдэг Португалиин дипломадые полициинхид мүнөө үедэ бэдэржэ байнхай.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 26. (ТАСС-ай тусхай корр.). ЧССР-эй делегациие толгойлогшо гадаадын хэрэгүүдэй министр Вацлав Давид ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXI сессиин мүнөөдэрэй пленарна заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ. ООН-ой Устав баталхадаа өөртөө даажа абаһан уялгануудаа США бүдүүлигээр эбдэнэ. Вьетнам арадта эсэргүүгээр Холбоото Штадуудай хэжэ байһан ээрхэг түримхэй ябуулга Зүүн-Урда Азидахи, мүн бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдал болон аюулгүй байдалда горитой гай түбэ татана, тэрэшэлэн уласхоорондын ёһо гуримые бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно.

Зүүн-Урда Азида арсалдаа тулалдаа һүжэрөөн үргэдхэлгын түлөө харюусалгые США дааха болоно. Энэ харюусалгые хэндэшьеб тохохо гэжэ американ түлөөлэгшын эндэ хэһэн һэдэлгэ шоо үзэн буруушаагдаха ёһотой гээд Чехословакиин түлөөлэгшэ хэлээ.

ДРВ-гэй болон Урда Вьет[намай] национальна сүлөөрэлгын фр[онто] хэдэг эрилтэнүүдые ЧССР-эй пр[ави]тельствын хүсэдөөр дэмжэдэг бай[һан] тухай В. Давид саашань хэлэһэ[н бай]на.

Дэлхэй дээрэхи оршон бай[дал] шахардуу шанга болоһон туха[й], найрамдал хангаха талаар ООН[-ой] дүүргэхэ үүргэ тухай, ООН-ой Ге[...] вые сахиха шухала байһан т[...] ЧССР-эй делегат саашань хэлэ[...] байна.

Германиин Демократическа Рес[пуб]ликые ООН-ой гэшүүн болгон а[...] КНР-тэ хуулита һууринень ООН[-до] олгохо тухай Вацлав Давид саа[шань] хэлээ.

Колумбиин гадаадын хэрэгү[үдэй] министр Сеа Эрнандес, мүн М[ек]зиин болон Экваророй түлөөлэ[гшэд] үглөөнэй заседани дээрэ үгэ хэ[лээ].

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

АЙЛ БҮХЭНДЭ—ГАЗЕТЭ

Почтальонуудай, ниитын хэблэл тараагшадай, хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй конкурс

«Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдые хүн зоной дунда олоор тараахын түлөө конкурс соносхогдобо.

Энэ конкурсдо хэлхеэ холбооной болон «Союзпечатиин» бүхы хүдэлмэрилэгшэд, ниитын хэблэл тараагшад хабаадаха.

Конкурсдо хэд илаһан дээрэ тоологдохоб:

а) почтальонууд, хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө участогай мянган хүн бүхэндэ 100 хэһэгһээ үсөөн бэшэ «Правда Бурятии» газетые, 80-һаа үсөөн бэшэ «Буряад үнэниие» захил хүүлэжэ тараабал;

б) ниитын хэблэл тараагшад городуудта 220 хэһэгһээ, хүдөө нютагта 150 хэһэгһээ үсөөн бэшэ «Правда Бурятии» газетые, 100 хэһэгһээ үсөөн бэшэ «Буряад үнэниие» хүн зондо захил хүүлэбэл;

в) «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй захилые нёдондо жэлэйхидэ орходоо 25 процентһээ доошо бэшээр аймаг дээрээ үлүү болгожо шадаһан райониио агентствэнүүдэй начальнигууд.

Конкурсдо илагшадта иимэнүүд шагнал хараалагдана:

25—25 түхэригэй нэгэдэхи табан шан,
20—20 түхэригэй хоёрдохи арбан шан,
15—15 түхэригэй гурбадахи арбан табан шан.

Газетын хэблэл.

Манай адрес, телефснууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-01897. Зак. № 347.